

וזהו! קצת

סיפורם המופלא של תורמי כליה

מתנת חיים

מתנדבים למען השתלת כליה

מיסודו של הרב ישעיהו הבר

04

אחרי שנים של סבל חזרתי לחיים

שלוש שנים של סבל בל יתואר הגיעו לקיצן כאשר שמחה אברהמס תרם כליה לשלמה אדרי

10

תרומה בבגדי שבת

ר' משה מנחם קצבורג תרם את כלייתו בשמחה ובהתרגשות: "לפני התרומה לבשנו בגדי שבת ואשתי הכינה ארוחה חגיגית"

12

להעמיד משפחה על הרגליים

לאחר שהרב יוסף דומב תרם כליה הוא גילה שלא הציל נפש אחת מישראל, אלא העמיד על רגליה משפחה שלמה

14

בפעולה פשוטה אחת הענקת חיים

החולה מקיסריה שדבר לא עמד לו זולת טוב ליבו של הרב יאיר קרייף

16

לעולם הזה ולעולם הבא

"אם היו לי שלוש כליות אני בטוחה שהייתי תורמת שוב", אומרת המורה מ.ז מבני ברק ומספרת על הדרך המופלאה שעברה עד לתרומה

ב פ ת ח

אל האכסניה של יעקב ומיכל תורג'מן הוריד הקב"ה שתי נשמות, יאיר ניסים הי"ד ואחיו פנחס יוסף ז"ל, בעל היסורים.

שלוש שנים להירצחו של יאיר ניסים נלקח מאיתנו הבן השני תוך כדי טיפולי דיאליזה.

רצה הקב"ה והוביל אליו נשמה צנועה המרביצה תורה למאות תלמידים ומתבקשת לדיאליזה, הרב ישעיהו הבר, שפגש את פנחס ונפשו נקשרה בנפשו. וביום הפקודה של פנחס ז"ל החליט הרב הבר יב"א להניף את האסון הפרטי שלנו לטובת הכלל, ולא

הסתפק כמו כל האחרים בהשתתפותו בצערינו. ומאז העמותה בראשותו גורמת לנחת רוח עצומה לבורא עולם, ובכל תרומה יש מחול למעלה, והמלאך מיכאל מזמין את בנינו יאיר ופנחס להיות בראש הרוקדים.

בגאולת מצרים נאמר את ערום ועריה ולכן ניתנו שני דמים, דם פסח ודם מילה, שאותם ניצטוו לשים על המשקוף ועל שתי המזוזות ע"מ לקיים "ופסחתי עליכם..."

אך אתם, התורמים, במעשיכם האצילי במסירות נפש של אהבת ישראל גורמים שהמלאך המשחית יפסח על כל בית ישראל, ומעשיכם מצטרפים לסדרה שלימה של מעשי הקרבה למען ארץ ישראל ובכללם עולי אתיופיה ותימן שהלכו מאות קילומטרים במדבריות וקברו בניהם בדרך לארץ, וכן אומרי שמע ישראל במחנות התופת ובאינקוויזיציות ספרד פורטוגל וכהנה וכהנה.

נכון, לו הייתה עמותת מתנת חיים בזמננו, היה פנחס היום איתנו. אך אם פנחס או יאיר היו היום עימנו, עמותת מתנת חיים לא הייתה קמה! לא היו מתבצעות 400 השתלות ולא הייתה קמה סנגוריה לעם ישראל. זה בבחינת מה שמייחס הפייטן לאברהם אבינו ע"ה בעקדת יצחק "עין בוכה ולב שמח". יכול היה הבורא עולם מראש לתת לנו שלוש בנות בלבד. הרי יש אנשים שלא עלינו אין להם ילדים. אולם רצה בורא עולם שנהיה אכסניה להרוג מלכות ולבעל יסורים, ובזכותם תקום עמותת שתיתן חיים לפרטים ולכלל כנסת ישראל. אשרינו שזכינו. אשרי העם שהשם אלוקיו אשרי העם שככה לו. התורמים! בורא עולם אוהב אתכם ומשתבח בכם. בפמליה של מעלה מחולות של שמחה. ניצחוני בני ניצחוני בני. הגיע זמן גאולתכם.

יעקב תורג'מן אביהם של יאיר ופנחס ז"ל במכתב לתורמים

18

הכל נשאר במשפחה

כשהרב יעקב קוגל החליט לתרום כליה הוא הרגיש שעומד להיות כאן משהו מעניין, אבל להפתעה כה גדולה הוא לא פילל

24

השאיפה הבווערת שלנו: לתרום פעם נוספת

שלושה אברכים חסידיים חדי כליה וחריפי מחשבה התכנסו יחד לחשיפה אישית. הסופר משה גוטמן ליווה אותם

36

תרומה חוצת יבשות

סיפור מרתק על מסעו החשאי של שליח חב"ד במדינה זרה לתרומת כליה בישראל

42

תרומת הכליה ששינתה את הרגולציה הבריטית

סטיבן קולמן החליט לתרום כליה, אלא שבשל היותו תושב לונדון, הוא נתקל בבעיה - החוק לא מאפשר תרומת כליה לאדם זר

מתנת חיים
מתנדבים למען השתלת כליה
מיסודו של הרב ישעיהו הבר

לתרומות כספיות: *2716

מתנת חיים, כנפי נשרים 15, בית התאומים גבעת שאול ירושלים
טלפון: 02-500-0755 | פקס: 072-255-5757
matnatic@gmail.com | www.kilya.org.il

מו"ל: ירח טוקר | עורכת גרפית: חוה סין שלום
עריכה: הדס אפיק | הפקה: מירי שבתאי
צילומים: סופר סטודיו, שלומי אזולאי, שלומי כהן, קובי הרשברג
רעות קורנברג-ראות טובה, אינגריד מולר

3

”אחרי
שנים
של סבל
מתמשך

חזרה ל”חלים”

4

A photograph of a man in a black hat and suit shaking hands with another man in a brown suit outdoors. The man in the black hat is smiling and wearing glasses. The background is a blurred outdoor setting with greenery and a building.

שלוש שנים של
סבל בל יתואר
שהיו מנת חלקו של
שלמה אדרי, הגיעו
לקיצן כאשר שמחה
אברהם תרם לו
כליה < "אחרי שלא
הייתי אדם במשך
שלוש שנים -
חזרתי לתפקד"

5

הרגע המרגש ביותר של שמחה:
"שלושה שבועות אחרי הניתוח פגשנו אשתי ואני את שלמה ואשתו וטיילנו יחד. פתאום אשתו אמרה בהרגשות: 'במשך שלוש שנים בעלי לא יכול היה לזוז, והנה הוא פתאום הולך ומטייל'."

מסר לחיים:
"התפקיד שלנו בחיים הוא לבצע את המעשה הנכון בכל הזדמנות שבאה לפנינו באופן הטוב ביותר."

"שלוש שנים סבלתי", במילים אלו פותח שלמה אדרי, חולה כליות לשעבר את סיפורו האישי - סיפור חייו. "הכליות שלי קרסו ושלוש פעמים בשבוע נדרשתי להגיע לבית החולים לטיפול דיאליזה. הטיפולים האלו היו סבל בל יתואר. כי אמנם הדיאליזה מנקה את הגוף מרעלים, אבל היא גם גורמת לנזקים והורסת את המערכות. אני זוכר את עצמי יוצא מהטיפול ולא מסוגל אפילו ללכת כמה צעדים. לחץ הדם שלי צנח ל-30 ובקושי הגעתי הביתה. אחר כך הייתי שוכב כל היום, כי אם לא אז הייתי פשוט נופל. אחרי שקצת התאוששתי, כבר נדרשתי להגיע לטיפול דיאליזה נוסף בבית החולים..."

והוא גם מספר על הטיפול: "החיבור לדיאליזה נמשך חמש שעות והיה כרוך בכאבים נוראיים. בכל פעם הייתי צריך להגיע שעה קודם כדי להתחבר למכונה ולהישאר שעה אחר כך כדי להשתחרר ממנה. אלו לא היו חיים. לא יכולתי לעבוד ומכרתי את העסק שהיה לי, לא יכולתי גם לשנות מעבר לכמות מים מסוימת, היה אסור לי לאכול 90% מהמאכלים. זה היה סבל מתמשך".
ושלמה מציין כי בתחילה עוד הייתה לו תקווה. "הבנים שלי ניסו לבדוק אם הם יכולים לתרום לי כליה, אבל אחד מהם לא התאים כי מצאו לו אבנים בכליות, ואילו השני - התברר שהוא מפתח סוכרת. אחר כך היו כמה תורמים שניסו לשדך לי דרך מתנת חיים, אבל הם לא התאימו. אחד מהם נפסל ברגע האחרון ממש, ערב הניתוח. הייתי בדיכאון אמתי, אלא שאז הגיע שמחה ופשוט הציל את החיים שלי."

דור שני לתרומה

כאשר שלמה מדבר על שמחה, הכוונה היא לשמחה אברהמס - בנה של יהודית אברהמס, אשר תרמה בעצמה כליה לפני כשש שנים. כשאנו משוחחים עם שמחה הוא מציין שדווקא אמא שלו הופתעה מאוד מהחלטתו לתרום כליה. "זה מה שמיוחד כל כך אצל אמא שלי", הוא מסביר, "היא תרמה, אבל לרגע לא ציפתה שגם אנחנו ננהג כמותה ולא הייתה שום תחושה שאנחנו אמורים לעשות את זה".

והוא מציין שכבר מאז התרומה של אמו הוא הרגיש שיבוא יום והוא יעשה את זה גם כן, אלא שהוא חיכה לזמן מתאים ולתקופה הנכונה בחיים, והעיתוי הזה הגיע לפני כמעט שנה - אז

הוא יצר קשר עם מתנת חיים ופתח בתהליך שבסופו עבר את הניתוח.

רגע מיוחד מהתהליך זכור לו כאשר הוא עבר את הוועדה מטעם משרד הבריאות לפני הניתוח. "ישבתי עם צוות מקצועי בחדר ואני זוכר שהם ניסו להתקיל אותי עם הרבה שאלות. בין היתר שאלו אותי אם אני מבקש לתרום כליה מסיבות דתיות או אנושיות. אמרתי להם שהדת שלנו דורשת להיות אנושיים ואי אפשר להפריד בין הדברים, ובאמת כך אני מרגיש".

מה שלום שלמה?

את שלמה, הנתרם שלו, פגש שמחה רק ביום הניתוח. "אומנם עוד קודם לכן שמעתי את שמו, אבל פנים מול פנים נפגשנו רק באותו יום, כאשר אני כבר הייתי עם הפיז'מה של הניתוח והוא חזר מהדיאליזה. זה היה מאוד מרגש. הוא בכה והסביר לי שיותר משלוש שנים של המתנה באות כעת לסיומן. את הניתוח עצמו שמחה כמובן לא זוכר, אך את הרשמים מכך ניתן לראות מתייעוד מיוחד שכתבה בתו של שלמה:

"אתמול נערך הניתוח של תרומת הכליה לאבי. ישבתי בחדר ההמתנה עם אמו של התורם, שסיפרה לי שגם היא תרמה לפני כ-5 שנים כליה לאישה שהיא לא הכירה. היא סיפרה לי על החששות שהיו לצוות הרפואי מהניתוח בגילה היחסית מבוגר, ועל ההפתעה של הצוות לנוכח החלמתה המלאה והמהירה. לאחר כמה שעות, יצא הצוות הרפואי ואמר לאשת התורם שבעלה יצא מהניתוח ונמצא בהתאוששות. כשהיא הייתה עמו בהתאוששות, הוא פקח את עיניו רק לרגע, שאל "מה שלום שלמה?" ונרדם. לאחר עוד כמה שעות המתנה, הצוות הרפואי יצא ועדכן אותנו שהכליה שנתרמה לאבי (שלמה) כבר נקלטה והחלה לתפקד.

ברגע אחד, אחרי שלוש שנים של סבל, ייסורים והמתנה שלא נגמרת, אדם אלמוני שינה את חייו של אבי מקצה לקצה. אותו אדם ביקש לתרום לאדם מבוגר ולא לאדם צעיר, מתוך אמונה שאדם צעיר ימצא את מקומו מהר יותר בתור הציבורי או בחמלה של תורמים מתנדבים.

אני לא יכולה לתאר את גודל ההתרגשות שלי מהמחווה הלא נתפסת הזאת. מהחמלה הלא נגמרת

את שלמה, הנתרם שלו, פגש שמחה רק ביום הניתוח. "אומנם עוד קודם לכן שמעתי את שמו, אבל פנים מול פנים נפגשנו רק באותו יום, כאשר אני כבר הייתי עם הפיז'מה של הניתוח והוא חזר מהדיאליזה. זה היה מאוד מרגש. הוא בכה והסביר לי שיותר משלוש שנים של המתנה באות כעת לסיומן. בכיתי אתו ביחד"

הזאת. מהתוצאות שיכול להניב החינוך הנכון. אותו אדם, בסיועו של הארגון 'מתנת חיים' (שכשמו - כן הוא), גרם לי לשוב ולהאמין שאבי יוכל, בעזרת השם, לחזור לחיות חיים נורמליים שלא כוללים שגרה יום-יומית של בית חולים".

וכלל לא מפתיע לשמוע משמחה כי לאחר הניתוח נוצר קשר חזק מאוד בין שתי המשפחות. "לפני כמה שבועות הגענו אשתי ואני למושב חמד שבו מתגוררת משפחת אדרי. שלמה עשה קידוש כדי להודות על כך שהוא יצא לחירות, זרקו על שנינו סוכריות והייתה שמחה גדולה." "אני מרגיש שנולדתי מחדש", מסכם שלמה, "הפכתי ממש לברייה חדשה. אני מסתובב, נוסע, הולך לשיעורי תורה מידי יום, וכל זה אחרי שבתקופת המחלה אפילו לא יכולתי ללכת להתפלל בבית הכנסת. אחרי שלא הייתי אדם במשך שלוש שנים - חזרתי לתפקד".

תרומה בבגד שבת

מסר לחיים:

"הדבר הזה בידינו. אם נבין מה פירוש חולה כליות, מה פירוש מטופל בדיאליזה, נבין שזה חיים לא חיים. זה מוות איטי. בעוד שבצד הנותן זה לא מורגש בכלל".

הרגע המרגש ביותר שלי:

"הרגע בו קיבלתי ממתנת חיים הודעה שנמצא משהו. שיש משהו שצריך אותי. אני לא יכול לתאר את ההתרגשות. פתאום הפך הכל להיות רציני".

10

**הוא מתגורר במודיעין
עילית, אב לעשרה ילדים,
וגם הוא החליט לתרום
כליה. "לפני התרומה לבשנו
בגדי שבת ואשתי הכינה
ארוחה חגיגית", מספר ר'
משה מנחם קצבורג, ואשתו
מוסיפה: "הרגשתי כמו
בתפילת נעילה"**

בית ודיברתי עם כאלו שעברו את זה עד שהבנתי שזה לגמרי אפשרי".

כשמשוחחים על כך עם שרה אשתו, ניתן לשמוע את הסכמתה המוחלטת לדברים. עם זאת, היא מציינת שבפעם הראשונה שבעלה העלה את הרעיון הוא היה נשמע לה מעט הזוי. "אבל עם הזמן התרגלתי למחשבה על כך וזה היה נראה לי יותר ויותר הגיוני. לאורך כל הדרך ליוויתי את בעלי לבדיקות וההרגשה שלי היא שתרמנו ביחד. לצערי אני לא יכולה לתרום בעצמי בשלב זה, אבל אילו רק יכולתי - אני בטוחה שהייתי עושה את זה".

כאשר הוא מדבר על הבדיקות שעבר, הוא מתעקש שלא להפוך את התהליך למורכב או מסובך. "צריכים לפנות מידי פעם את השעות של הבוקר, הולכים להיבדק וממשיכים בסדר היום". והוא גם מדגיש: "מבחינתי היה זה רווח נקי, לשמוע אחרי כל בדיקה שהיא עברה בשלום ושבריאותי תקינה. יש מישהו שסתם ככה מקבל הודעה אחרי הודעה על בריאותו התקינה? הרי זה חסד השם".

את שמו של האדם לו הוא עומד לתרום שמע הרב קצבורג לראשונה כחודש לפני התרומה. "היה זה בתקופת הימים הנוראים. בעמותת מתנת חיים סיפרו לי על הנתרם שלי - יהודי כבן שבעים שמתגורר בירושלים. החלטתי ליצור אתו קשר ואיחלתי לו גמר חתימה טובה. הוא מאוד התרגש מהשיחה הזו, והאמת היא שגם אני".

הרב קצבורג מבקש לציין דבר נוסף: "ידוע לי שיש אנשים שתורמים ולא מספרים על זה עד לרגע האחרון ולפעמים גם אחרי כן, אפילו לא למשפחתם הקרובה. אני הרגשתי שנכון יותר יהיה לדבר ולפרסם. כבר מהרגע הראשון הגדולים שלי היו שותפים, ובהמשך שיתפתי גם את הקטנים. היה מאוד חשוב בעיניי שבימים הנוראים ידעו כולם להתפלל על אבא, כי הוא הולך לקראת משהו גדול. בכלל, האווירה בבית באותה תקופה הייתה אווירה של כוונות - משהו גדול עומד לקרות כאן".

על היום שבו נערך הניתוח מספר הרב קצבורג בהתרגשות: "יצאתי עם אשתי מהבית כשאנחנו לבושים בבגדי שבת, ואשתי משאירה בבית ארוחת צהריים חגיגית ליום הניתוח. לא הייתה שום אווירה של לחץ או פחד, פשוט לא. הייתה אווירת חג. גם השכנים ידעו מזה, וכולם תמכו בי, התפללו והתרגשו איתי ביחד".

ואילו שרה, רעייתו של מנחם, מוסיפה: "אודה על האמת. כשראיתי איך שמגלגלים את בעלי לתוך חדר הניתוח זה היה לי קשה וירדו גם דמעות. אני חושבת שזה בסדר ונורמלי. אבל אחרי שהכל הסתיים ועלינו למחלקה, הרגשנו שנינו כמו אחרי תפילת נעילה. זו הייתה ממש הרגשת התעלות".

מאז הניתוח חלפו מספר חודשים, והרב קצבורג מדגיש: "ההבדל בין מי שאני היום לבין מי שהייתי בעבר הוא שעכשיו יש בגופי כליה אחת. זהו. כל מה שעשיתי בעבר אני ממשיך לעשות גם הלאה, באותה צורה בדיוק. אבל ההבדל הגדול הוא אצל האדם שקיבל את הכליה: מה שהוא לא היה יכול לעשות קודם לכן - לחיות, הוא יכול בעזרת השם לעשות גם בעוד שנים רבות".

"אני איש רגיל", אומר לנו ר' משה מנחם קצבורג כאשר אנחנו מבקשים לשמוע על תרומת הכליה שלו. "באמת שלא עשיתי שום דבר הרואי. לא נכנסתי לבית בווער כדי להציל ילדה, לא רצתי לבצע החיאה, מה בסך הכל עשיתי? החלטתי 'ללכת על זה'. בכל השאר הייתי פסיבי לגמרי. ברוך השם אפילו לא התייסרתי מכאבים".

הרב קצבורג באמת אינו מבין ממה יש להתפעל, אבל כשאנחנו מבקשים בכל זאת לשמוע על מה שהוביל אותו לתרומת כליה, הוא מספר כי כבר שלוש שנים שהרעיון מתבשל במוחו. "הרעיון שכב אצלי במגירה הרבה זמן. אבל פתאום, בשנה האחרונה, גשתי לפחות עוד חמישה חברים ומכרים שהחליטו לתרום כליה דרך עמותת מתנת חיים של הרב הבר, וחשבתי שגם אני רוצה. כמובן שלא עשיתי את זה בקלות ראש. הכנתי הרבה שיעורי

הרב יוסף דומב החליט
שהוא רוצה להציל נפש
מישראל, אך לאחר
התרומה הבין שלא הציל
נפש אחת, אלא העמיד
על רגליה משפחה שלמה

על להעמיד משפחה הרגלים

12

מסר לחיים:

אם היינו מודעים מספיק לסיכון המזערי והעזרה העצומה שיש בזה, הרבה מאיתנו היו רצים לתרום, בדיוק כמו שמעבירים ילד את הכביש על אף שיש בזה סיכון מסויים. רק מה? יש לנו רתיעה טבעית שלא מאפשרת לנו לוותר על אחד מאיברינו, מקווה שככל ששומעים על זה יותר - הרתיעה הזו תלך ותקטן.

הרגע המרגש ביותר שלי:

"אחרי הניתוח הרופאים אמרו שלא בטוח שהכליה נקלטה, כמובן שהיה מתח עצום והתפללנו המון. אחרי שבוע וחצי הם הודיעו שהכליה נקלטה לגמרי וזה היה מרגש במיוחד".

הניתוח התבצע ועבר בהצלחה, ומספר חודשים לאחר מכן נערכה מסיבת ההודיה, בה הוזמן גם הרב דומב להשתתף. בעלה של המושתלת ניצל את ההזדמנות כדי לספר את סיפור חייה של אשתו, ממנו התברר כי לפני התרומה של הרב דומב היו ארבע פעמים בהן התבשרה האישה כי נמצא לה תורם. אבל בכל הפעמים האלו, בשלבים האחרונים ממש קרה משהו והתרומה בוטלה. בתרומה של הרב דומב החליטו ההורים כבר לא לספר לילדיהם עד ערב התרומה, כדי להימנע מעוגמת נפש. הבעל גם המשיך וסיפר על הייסורים הקשים שאשתו עברה. לצורך ההמחשה הוא סיפר על כך שבזמן הדיאליזה היא הייתה מאוד צמאה, אבל היה אסור לה לשתות, אז היו נותנים לה למצוץ מעט קוביות קרח כדי שתרגיש קצת נוזלים, עוד הוא הוסיף ותיאר שלחיות בדיאליזה פירושו כל יומיים להגיע לבית חולים, 3-4 פעמים בשבוע, כלומר שלפני ראש השנה הם היו צריכים למצוא דירה בירושלים ליד ביה"ח, ובסוכות לנסוע מס' פעמים באמצע חול המועד, וכו' וכו'.

"כששמעתי את כל הסיפורים הללו מאוד התרגשתי", מציין הרב דומב, "כבר מהרגע הראשון הרגשתי שנעשה כאן דבר גדול, אבל לשמוע את כל התיאורים הקשים ולראות את הבנים והבנות, הנכדים והנכדות, יושבים ובוכים מרוב אושר - זה נתן לי סיפוק עילאי שאי אפשר לתאר במילים". ולסיום הוא מציין כי דווקא אשתו שבתחילה התקשתה להשלים עם התרומה, כעת לגמרי שלמה עם זה. "כיום היא לא רק מאשרת, אלא מאושרת", הוא אומר בחיוך.

בר לפני חמש שנים גמלה בליבו של הרב יוסף דומב ההחלטה כי ברצונו לתרום כליה. "ראיתי את הפרסומים על כך, קראתי קצת והבנתי שאין הרבה סיכונים ומנגד היה ברור לי שזוהי הצלת נפש מישראל. אז התחושה הייתה של - למה לא? התייעצתי עם אשתי והיא קצת חששה. הבנתי שכל עוד שהיא לא שלמה עם ההחלטה, לא יהיה זה נכון מצדי לקדם את הנושא ולכן החלטתי לדחות". ובכל זאת, הרצון לתרום המשיך לפעם בו. "לפני כשנתיים", מספר הרב דומב, "יצא עלון של 'מתנת חיים' בו הופיעו הרבה מאוד סיפורים. אחד מהסיפורים עסק בתיאור החיים של לפני ההשתלה, עם כל הקושי שבדיאליזה ובטיפולים. אחרי שאשתי קראה את הכתבה הזו היא אמרה לי שהיא לא אומרת 'לא'".

למרות זאת, חלפה כמעט שנה שלמה מאז ועד לרגע התרומה. "עברתי את כל הבדיקות ברוגע, לא נלחצתי. אמרתי לעצמי שאני רוצה לתרום מתוך יישוב הדעת ולא בלחץ, אז זה לקח הרבה זמן", הוא מסביר.

בבוקר שלפני הניתוח שמע הרב דומב לראשונה את שמה של האישה שהוא עומד לתרום לה. "עוד קודם לכן סיפרו לי שאני עומד לתרום לאישה חרדית מבית שמש, אבל רק באותו בוקר שמעתי את שמה. התברר לי שמדובר באישה בשנות החמישים לחייה, אמא למשפחה ברוכה. רוב ילדיה כבר נשואים ויש גם כמה ילדים בבית. בשלוש השנים האחרונות האישה כבר הייתה לגמרי על דיאליזה".

כשיהודי מקיסריה
נזקק לתרומת כליה,
דבר לא עמד לו, אלא
רק טוב ליבו של ר'
יאיר קרייף. **סיפור של
חסד והרבה קידוש ה'**

פתאום אתה קולט:
בפעולה פשוטה אחת

נתת חזלים

14

הרגע המרגש ביותר שלי:

"בשעה ארבע לפנות בוקר, ערב הניתוח, צעדתי ברחובותיה השוממים של תל אביב לכיוון המקווה של סדיגורא הממוקם לא הרחק מבית החולים איכילוב. חשתי בצורך עמוק להתקדש ולהיטהר לפני קיום המצווה הגדולה שאני הולך לקיים. ההרגשה שלי הייתה ממש כמו לפני עקידת יצחק..."

מסר לחיים:

"תרומת כליה היא חוויה פנימית של פעם בחיים, אבל מלווה אותך לאורך כל החיים".

הבדיקות נמשכו מספר חודשים ולאחר מכן התקיים הניתוח. את ערב הניתוח זוכר ר' יאיר כמרגש במיוחד. "הרב הבר דאג שאכנס להגר"ח קנייבסקי שליט"א כדי להתברך. נכדו של הרב הציג אותי לפניו וזכיתי להתברך בברכה והצלחה, בבריאות, ובנחת מהילדים". עד לערב הניתוח בו ביקש ר' יאיר את תפילותיהם של ידידיו, איש מלבד רעייתו, בני משפחה ומספר מצומצם של חברים לא ידע על כוונתו לתרום כליה. "בשבת שלפני התרומה קראו את פרשת יתרו, עליתי לתורה לעשרת הדיברות וביקשתי מהגבאי שיערוך לי 'מי שברך'. במשך השבת סיפרתי לילדים הגדולים ולאחר מכן לקטנים. כולם התרגשו מאוד והבטיחו שיתפללו שהכל יעבור בשלום. הייתה שמחה גדולה המלווה בהתעוררות מיוחדת במינה".

ובסיפור של יאיר יש גם קידוש השם גדול. "הנתרם שלי הוא איש עסקים מקיסריה, אך את בריאותו הוא לא יכול היה לקנות בכסף וסבל ממחלת כליות גנטית. סבו נפטר בגיל צעיר ממחלת כליות, אביו מושתל כליה ולאחרונה גם הוא נזקק להשתלה. הוא לא האמין שקיימת מציאות כזאת שמישהו שלא מכיר אותו מוכן לתת איבר מאיבריו ללא קבלת כל תמורה, זה קידוש השם בלתי נתפס.

"לאחר הניתוח נפגשנו בבית החולים. זו הרגשה שלא שייך לתאר אותה במילים, אתה רואה מולך אדם שהחיים שלו נעצרו וכעת הוא מתחיל לחיות מחדש. פתאום קלטתי את גודל ועוצמת המתנה שהענקתי לאותו יהודי - נתתי לו חיים!"

ר' יאיר התאושש בתוך זמן קצר מהניתוח וחזר לשגרת חייו, אך כעת הוא לא מעלה בדעתו לנוח. מיד אחרי חג הפסח הוא מתכוון לקיים סעודת הודיה מרכזית ולהזמין אליה את כל מכריו מברכפלד וממודיעין עילית. וכמוכן גם את תורמי הכליה הוותיקים ממודיעין עילית. "תהיה לאנשים הזדמנות מיוחדת לפגוש בצורה בלתי אמצעית תורמים שעם קצת מאמץ והרבה הרבה רצון טוב פשוט העניקו חיים, ומאז גם החיים שלהם השתנו - הם נמצאים עכשיו בדרגה הרבה יותר גבוהה".

תה יכול לתת לי שתי דקות? זו הייתה שורת הנושא במייל שקיבלו ידידיו של ר' יאיר קרייף, תושב ברכפלד, במוצאי שבת לפני מספר שבועות. בגוף המייל הם ראו את הודעתו של ר' יאיר שסיפר

בפשטות על כך שמחר הוא עומד לעבור ניתוח בו יתרום אחת מכליותיו, והוא זקוק לתפילותיהם.

באותם רגעים היה ר' יאיר כבר מאושפז בבית החולים איכילוב בהכנות שטרם הניתוח, אך את כמות הטלפונים וההודעות שקיבל הוא לא מצליח לתאר במילים. "קיבלתי כל כך הרבה עידוד וחיוק מהחברים שלי שזה פשוט נתן לי כוחות", הוא אומר.

אבל הסיפור שלו החל עוד הרבה קודם לכן, כאשר הוא קרא בעלונין של מתנת חיים על סיפוריהם מעוררי ההשראה של תורמי הכליה. "זה מאוד-מאוד דיבר אליי והתחלתי לחשוב בכיוון", הוא מספר.

באחד הימים נודע לר' יאיר כי אחד מידידיו חלה ונזקק לתרומת כליה. "עברה במוחי המחשבה לתרום לו, אבל עדיין לא גיבשתי החלטה ודחיתי מיום ליום. בינתיים ראיתי אותו הולך לטיפולי הדיאליזה וממש דועך לי מול העיניים. באחד הימים החלטתי להפסיק לדחות ופשוט לבצע באותו רגע את הטלפון הראשוני למתנת חיים. היה זה יום שישי בצהריים (!) ומהעבר השני של הקו ענה לי הרב הבר בעצמו שהזמין אותי לביתו, שם קיבלתי ממנו את הטפסים הנדרשים".

ומשם הוא המשיך במרץ אל מסע הבדיקות. "בשלבים הראשונים פיעם בי כל הזמן הרצון לתרום לאותו חבר. אבל לא סיפרתי לו על כך, כדי שאם יתברר לבסוף שאני לא יכול לתרום לו, אז הוא לא יתאכזב".

בינתיים שמע ר' יאיר על כך שנמצא תורם לחברו, ואז הוא בעצם נדרש להחליט אם הוא ממשיך בתהליך ותורם לאדם זר, או פשוט עוצר את הכל. אלא שמבחינתו לא היה מקום להתלבטות. "הודעתי למתנת חיים שאני ממשיך את התהליך בשמחה. מה שעמד לנגד עיניי באותו רגע היה הזכות הגדולה להעניק חיים ליהודי, לכן הבקשה היחידה שלי הייתה לתרום דווקא ליהודי".

לעולם הזה ולעולם הבא

”אם היו לי שלוש כליות, אני בטוחה שהייתי תורמת שוב”, אומרת המורה מ.ז מבני ברק, ומספרת על הדרך המופלאה שעברה עד לתרומת הכליה

מסר לחיים:

"בואו ננצל את ההזדמנות, כי לא כל אחד יכול לתרום, וגם מי שיכול - לא מובטח לו שהוא יוכל תמיד".

הרגע המרגש ביותר שלי:

"עיקר התפילות שלי התרכזו בכך שהכליה תיקלט ושלא תהיה דחייה... התפללתי על זה אפילו יותר מאשר על הניתוח. כשחלפו 48 שעות מהניתוח ואמרו לי שהכליה נקלטה והמדדים עולים לא היה גבול לשמחתי".

מאז אותו רגע אומרת מ.ז שהיא הייתה בטוחה בעצמה ולרגע לא עלו בה פקפוקים. "התקשרתי למתנת חיים ואמרתי שאני מעוניינת לתרום. כששאלו אותי אם יש לי העדפה לגבי זהות הנתרם, השבתי שחשוב לי לתרום ליהודי שומר מצוות, כי אני לא מוכנה שהכליה שלי תחלל שבת או תאכל לא כשר. בסופו של דבר קישרו אותי לאישה יקרה מאוד כבת שישים המתגוררת בקריית אתא. עד היום אנחנו שומרות על קשר טלפוני פעם בשבוע. היא עדיין מתאוששת מהניתוח, אבל מצבה משתפר משבוע לשבוע, וזה מאוד משמח".

וכששואלים את מ.ז על הניתוח, היא מגיבה בפשטות: "לא אגיד שהיה קל, אבל ברגע שחשבתי על כך שאני זוכה להביא חיים לעולם ושהנתרמת שלי תוכל לחיות לאורך שנים בבריאות ובשמחה, אז הכאבים הפכו לנסבלים. הרגשתי שהקרן קיימת לעולם הזה ולעולם הבא. אמרתי לבני משפחתי שאני בטוחה שאילו היו לי שלוש כליות ויכולתי לתרום שוב, הייתי עושה זאת ללא היסוס".

ורק לקראת סיום השיחה עם מ.ז מתברר שהתרומה שלה הייתה ממש לאחרונה, לפני קצת יותר מחודש. "אבל האמת היא שאני מרגישה ממש מצויק", היא צוחקת, "ואני אפילו מנקה לפסח. כמובן שמשדלת לא להתאמץ, כי בכל זאת הגוף צריך להתאושש, אבל מדהים אותי לחשוב על כך שאני לא מרגישה שעברתי כלום, ובעצם נתתי חיים שלמים".

המורה מ.ז היא מורה מוכרת ומוערכת בבית ספר בית יעקב בבני ברק. אך דווקא בשל תפקידה היא מעדיפה להישאר מאחורי הקלעים. "אני לא מעוניינת בפרסום", היא מסבירה, "אבל מצד שני אני לגמרי מבינה את חשיבות העלאת המודעות לציבור, וזוהי הסיבה שאני מביאה כאן את סיפורי". לדבריה, ההיכרות הראשונה שלה עם עולמם של תורמי הכליות הייתה דרך חוברת של 'מתנת חיים' שחולקה בערב חג הסוכות, לפני שנה וחצי, כשהיא מצורפת לעיתון יתד נאמן. "קראתי את החוברת בהתפעלות עצומה והרגשתי שזה מעורר אצלי את הרצון לתרום. אחר כך ביררתי עוד קצת, כי היה חשוב לי להבין באופן וודאי שזה לא עלול להשאיר השלכות לטווח הארוך. בנוסף התייעצתי עם שני אנשים - עם בעלי ועם אבא שלי. שניהם ענו לי בערך את אותה תשובה: 'אילו יכולנו, גם אנחנו היינו תורמים'. אז נכון, הבנתי שיש סיכון מזערי מאוד בניתוח, אבל אני אישה מאמינה, וברור לי באמת ובתמים שאם נגזר חלילה על אדם קושי או צער או כל דבר אחר, אז להקב"ה יש מספיק דרכים להביא את זה עליו. גם כשאנחנו עוברים כביש אנחנו מסתכנים, ויש גם אנשים שנפלו כשישבו על הכיסא. זו לא סיבה לא לתרום. בסופו של דבר הגעתי למסקנה שאם יש לי אפשרות לגמול חסד בכל דקה ובכל שנייה, בלי מאמץ גדול במיוחד - אז קדימה".

הכל נשאר במשפחה

כשהרב יעקב קוגל, מדריך חתנים ומנחה נישואין, החליט לתרום כליה, הוא הרגיש שעומד להיות כאן משהו מעניין, אבל להפתעה הגדולה הוא לא פילל: הכליה הוענקה לדוד שלו במתנה. סיפור של השגחה פרטית מופלאה

19

שאני אדם ריאלי קראתי קצת על הנושא והבנתי שאני סובל מאי ספיקת כליות. מאז היה ברור לי לקראת מה אני הולך, באנגלית קוראים לזה 'One way ticket' (כרטיס חד כיווני).

"מבית החולים יצאתי בידיעה שאני מתנזר מכל מה שקשור למלח. איך אמר לי הרופא? שלא תעז לעשות את 'התנועה המגונה הזו', והוא חיקה בידו אדם שמפזר מלח באמצעות מלחייה. זה לא היה לי קל, כי הייתי צרכן כבד של מלח, אבל כשהבנתי שזהו סם המוות עבורי, אז לא נגעתי בו. כל המאכלים שהכנסתי לפי היו דלוחים, אבל מה לא עושים כדי לשמר את הכליות? הייתי מוכן לעשות הכל כדי לא להגיע לדיאליזה".

מיומנו של הרב יעקב קוגל:

שלום לך יומן יקר. אולי זה קצת משונה שאני מחליט לכתוב ולתעד את ההליך שעליו אני הולך לספר כאן. אך קול פנימי חזק אומר לי לעשות זאת. "יהיו הפתעות", לוחש לי הקול. תחושת בטן של סערת רגשות מתוקה מושכת אותי.

כשראיתי את העלון של מתנת חיים בחג הסוכות כבר ידעתי - בעזרת השם, מתישהו גם אני תורם. אבל עדיין זה היה רחוק מציאותית.

בא לו חג הפסח ואני רואה בבית הוריה של נעמי (אשתי) מוסף שכולו עוסק במתנת חיים. קראתי והתרגשתי. שאלתי את נעמי מה דעתה שאתרום כליה? היא מיד אמרה: 'אם יש לך את הרצון - בטח שאני בעד'. ההחלטה גמלה בליבי. נגמר לו החג ואני מתחיל בצעדים המעשיים.

לי ניסן:

שלחתי את הטופס למתנת חיים ויצאתי ללמוד עם החברותא. למרות שאיני נוהג לקחת את הסלולארי, הפעם לקחתי. בליבי חיכיתי שיחזרו אליי מהעמותה. בשעה 10:43 זה הגיע. התקשרה מישהי בשם אלישבע והציגה את עצמה כנציגה מטעם העמותה. היא שאלה מה יש לי לשאול בעניין וסיכמה שהיא תשלח לי הפניה לבדיקות.

בשעות הצהריים לא נרדמתי ובליבי חלפו המון מחשבות: מי יהיה זה שיזכה אותי? איש? אישה? בוגר? צעיר? אולי ילד? ואפילו על תינוק רח"ל שהיה זקוק לכליה כבר שמעתי. ואני כולי נרגש.

ג' ממש"ך בסיפורו:

"במשך הזמן רמת הקריאטנין שלי המשיכה לעלות, וככל שהקריאטנין עולה זה מסמל שהכליות עובדות פחות. הן לא מצליחות להפריש את הרעלים, ואלו מסתובבים בגוף, נותנים את אותותיהם, והמשמעות היא - כאבים גדולים ברגליים ובידיים, ובעוד כל מיני איברים. בתום ארבע שנים רמת הקריאטנין שלי הגיעה ל-6, ואז הרופא אמר לי:

ג' הוא יהודי חרדי, תושב הצפון, אשר מחזיק בתפקיד ניהולי בכיר באזור שבו הוא מתגורר. עד לפני ארבע שנים הוא היה אדם בריא לגמרי, פעיל ונמרץ, עד שבאחד הימים הוא הגיע למרפאה לבדיקה שגרתית. "אני חושב שכאב לי משהו, אז החלטתי לפגוש רופאה", הוא מספר. "הרופאה ביקשה ממני למדוד לחץ דם והתברר שהוא עומד על 240. ידוע שעם לחץ דם לא משחקים ולכן מיהרתי לבית החולים. עברתי שם מספר בדיקות, בהן הסתבר שרמת הקריאטנין שלי עומדת על 2.8. כדי להמחיש את חומרת הדברים אציין שעד 1.17 זה תקין, ואילו מ-5 כבר מתחילים דיאליזה. אצלי רמת הקריאטנין חרגה מהנורמה. מכיוון

מסר לחיים:

"כשאתה נותן משהו משלך, אז אתה נותן בעצם לעצמך".

הרגע המרגש ביותר של יעקב:

"הבוקר של הניתוח. הרגשתי שאני עושה את מטרתי בעולם. שכביכול, בשביל זה הגעתי לכאן. היה אפס פחד ונטו התרגשות. אפילו כשנולד לי בני הבכור אחרי המתנה ממושכת לא התרגשתי כל כך".

מטיל איפול על כל העסק. אני לא מוכן שתגידי מילה לאף אחד - לא לקרובי משפחה, בטח שלא לאנשים רחוקים יותר'. וכשהיא שאלה אותי מה עם הדיאליזה, עניתי לה שאתחיל עם הטיפולים ובינתיים ארשם למתנת חיים ונחכה בתור, כמו כל חולי הכליות".

מיומנו של הרב קוגל, י"ג אייר:

בשבת דנו בבית מדוע אומרים כְּלֵיָהּ ולא כְּלֵיָהּ, שהרי ברבים אומרים כְּלֵיָהּ ונעמי החליטה לשאול את דודה שלה - ח', אשתו של ג'. היא דקדקנית גדולה, ובעלת תואר אקדמי בתחום. תמיד כשאנחנו מתלבטים בנושא דקדוקי כלשהו אנחנו שואלים אותה או את אחותי שהיא מורה לדקדוק. הפעם בחרנו לשאול את הדודה.

ג' מספר:

"אני זוכר את היום הזה כאילו היה אתמול - ח' ישבה על הכורסה בסלון וכדרכה אמרה תהילים. אני הייתי בחדר הפנימי של הבית, שקוע בעיסוקי, ואז הטלפון מצלצל ואני פתאום שומע אותה מדברת על כליות. האמת היא שברגע הראשון האוזניים שלי בערו. הרגשתי ממש כעס. הרי סיכמנו שלא מדברים עם אף אחד על כך. אז עם מי היא משוחחת פתאום? חיכיתי שהשיחה תסתיים, ואז ח' נכנסת אליי לחדר בהתרגשות עצומה: 'ג', הקב"ה אוהב אותנו!' ואני במעין התרסה משיב לה: 'הקב"ה בוודאי אוהב אותנו, אבל עם מי דיברת על בעיית הכליות שלי? הרי סיכמנו שלא אומרים לאף אחד כלום!'

ואשתי, רועדת כולה מהתרגשות, אומרת: 'ג', תקשיב, אני כבר כמה ימים יושבת ושואלת את עצמי מה אנחנו עושים - אתה לא מוכן לקבל כליה מבן משפחה, אבל התור בעמותה כל כך ארוך... התחננתי להקב"ה שישלח לנו ישועה. ופתאום מצלצל הטלפון ועל הקו אחיינית שלנו נעמי, והיא אומרת לי: 'איך אומרים כליה או כליה?' אני שואלת אותה: 'מה פתאום את מתעניינת?' והיא עונה לי: 'יעקב, בעלי, החליט לתרום, אבל זה סוד'.

'שמע, אין ברירה, צריך ניתוח שנט - הכנה לדיאליזה'. מדובר בניתוח בו מחברים עורק לווריד. ברגע שהעורק מחובר לווריד ניתן להתחבר למכונה. עברתי את הניתוח וכעבור חודשיים היינו במרפאה והנפרולוג אמר: 'בעוד קצת יותר מחודש תצטרך להתחיל דיאליזה'. האמת היא שלא הייתי בפאניקה. לא שמעתי באותו זמן על הסבל הנוראי שכרוך בדיאליזה, ובמידה מסוימת אפילו ייחלתי לדיאליזה, כי כל הגוף כאב לי וציפיתי למשהו שיגאל אותי מן הסבל הזה. כנראה שהייתי תמים".

מיומנו של הרב קוגל - א' אייר:

נקבע לי תור לבדיקת a.k.g ספירת דם ובדיקת לחץ דם אצל האחיות במרפאת קסם והחלום מתחיל לזוז. בשעה 10:55 נכנסתי למרפאת קסם ואחות נחמדה קיבלה אותי, ראתה את ההפניה ואמרה "אוו כל הכבוד אני מאד מעריכה".

אחר כך היא שאלה: "האם זו תרומה לקרוב משפחה?" ועניתי שלא, סתם רצון לתת חיים, בלי לדעת למי יינתנו.

ח' אייר:

היום בעזרת השם אני מסיים עם הבדיקות המוקדמות (במשך השבוע האחרון עברתי עוד כמה וכמה). לא נותר לי אלא לחכות בציפייה לאיסוף כל התוצאות ולשליחתן למתנת חיים בכדי לפתוח באופן מעשי בהליך התרומה...

ובינתיים, ג' מספר:

"חזרנו הביתה מהרופא שחזה את הדיאליזה ואני זוכר את אותו יום היטב. ח' - אשתי, הייתה קצת עצובה, אפילו קצת הרבה. שנינו הבנו שהכליות פשוט קרסו. בדרך הביתה אמרה לי ח': 'אולי יש מישהו מן המשפחה שיוכל לתרום לך כליה?' ואני עניתי לה חד משמעית: 'אני לא רוצה לקבל כליה משום בן משפחה'. הרגשתי שלא אהיה מסוגל להכיל את הכרת הטוב לבן משפחה במשך כל החיים. באותו רגע הזכרתי לה את מה שאמרתי כבר בתחילת התהליך, אבל כעת התחזק: 'אני

אמרה לי: 'גם אם אתה לא מרשה אני מתקשרת', ואז עניתי לה: 'בסדר, תתקשרי לנעמי, את יכולה לספר לה שאני חולה', אבל תסבירי לה שאני לא רוצה שום דבר מיעקב".

מיומנו של הרב קוגל - י"ז אייר:

חזרתי ממעריב הביתה ונעמי סיפרה לי על כך ששוחחה עם ח' והתברר שג', דוד שלנו זקוק לתרומה. אבל היא גם הוסיפה שג' שומר את זה בסוד ושלא נדבר על זה. התקשרתי לח' כדי לוודא שהם בקשר עם מתנת חיים והיא אישרה שהם פנו אליהם וקבלו טופסי בקשה אך עדיין לא החזירו אותם מלאים. ביקשתי ממנה שהיא תשלח להם ומיד שלחתי להם גם אני מייל שיש לי קרוב שברגעים אלו גילתי שהוא זקוק לכליה. הרגשתי איך שמשמיים מולכים אותי למקום הנכון. הייתי נרגש מאוד. בנוסף לכך שג' הוא דוד אהוב במיוחד, הוא ואשתו גם היו השדכנים שלי ושל נעמי, וכעת יש לי יכולת לגמול להם טיפה מהטוב שהם גמלו לי.

ובינתיים, מספר ג':

"כמה שעות לאחר שח' התקשרה לנעמי אני מקבל טלפון. על הקו האחיין יעקב שבוחר לפתוח בצורה צינית ועניינית:

"מה לעשות שאני כנראה ציני חסר תקנה, ולכן כאשר אשתי סיימה עם תיאוריה הנרגשים, השבתי לה: 'תקשיבי טוב. הסיפור הזה נראה לי הזוי, ואסביר לך בדיוק מה קרה: אחי הבכור (אביה של נעמי) הרגיש בזמן האחרון שאני לא נראה כרגיל. הוא כנראה שיער מה קורה ולכן שלח את נעמי לדבר אתך. תקשיבי, אני לא מקבל כליה משום בן משפחה, בדיוק כמו שאמרת. וח' שואלת אותי: 'אבל למה אתה לא מאמין?' ואני משיב לה: 'אני מאמין בהקב"ה ובמשה עבדו, אבל לסיפור הזה אני לא מאמין. נקודה".

מיומנו של הרב קוגל - ט"ו אייר:

היום קיבלתי את תגובתם של מתנת חיים: "שלום וברכה, הבדיקות מצוינות ב"ה. השלב הבא הוא שנתאים חולה וניצור אתך קשר במשך השבוע. הרבה הצלחה ותורה רבה". עכשיו לא נותר לי אלא לחכות בהתרגשות רבה לחולה שאזכה להפוך להיות חלק מחייו.

ובינתיים, ממשיך ג':

"מאז שיחת הטלפון עם נעמי עברו יומיים וביום השלישי כבר לא יכולתי לעמוד מול ההפצרות של אשתי. היא

**"כמה ימים
לאחר הניתוח
יעקב כבר
עזב את בית
החולים.
המצב שלי
הלך והשתפר
ובפרץ של
הודיה שלחתי
לו הודעה:
'יעקב, הכליה
שלך עושה
נפלאות'.**

**יעקב המדהים
השיב לי
בתגובה:
'הכליה היא לא
שלי, היא שלך,
והיא הופקדה
על ידי הקב"ה
אצלי עד גיל
ארבעים'. "ואז",
אומר ג', "זה
היה הרגע
הראשון מזה
ארבע שנים
שהרשיתי
לעצמי לבכות"**

מיומנו של הרב קוגל - שב"ק י"ח חשוון:

נסענו לשבת להוריה של נעמי. בכניסת שבת הם סיפרו לנו בסודי-סודות שדוד שלנו - ג' סובל מאי ספיקת כליות והוא צריך השתלה.

אחרי שביקשתי את אישורו של ג' סיפרתי להם על כך שאנחנו מעורבים בעניין ושאני הולך לתרום לו והם היו מופתעים מאוד. סיפרתי להם גם על הסייעתא דשמיא המיוחדת שראינו, והם מאוד התרגשו.

במוצאי שבת עדכנתי את ג' בכך שסיפרתי להם והוא שמח והגיב: "ברוך שפטרני מדין ההסתרה".

כ' כסליו:

יום ההשתלה הגדול הגיע. קמתי בבוקר, רצתי למקווה ומשם לבית הכנסת ללימוד ותפילה. התחושה היא של אושר עצום. הכל היה בשמחה ובאורות גבוהים.

חזרתי הביתה, נפרדנו מהילדים ויצאתי יחד עם נעמי לבית החולים. בינתיים אני מקבל המון שיחות טלפון ומיילים מפרגנים מכל מיני אנשים ששמעו על כך. ב-12:30 נכנסתי להתקלה, ב-13:20 ירדתי למנחה ובשעה 13:32 ביקשו שאעלה למחלקה, שם התבקשתי ללבוש את בגדי הניתוח ולעלות על המיטה, עליה הוסעתי עד לחדר הניתוח.

בחדר הניתוח היה ד"ר סולמני וצוות עזר של הניתוח. קשרו אותי, צחקו איתי, ומאז אני לא זוכר כלום. מה שאני כן זוכר הוא שכאשר ג' יצא מחדר הניתוח בישרו לי שהקריאתני ירד לו פלאים. הוא אומנם הרגיש כאב והיה לו קשה לשבת, אבל בסך הכל מצבו טוב.

ג' מספר:

"כשהניתוח הסתיים הרב הבר בא לבקר אותנו בבית החולים ומאוד התרגשתי מהמאמץ ומהטרחה שלו. סיפרתי לו שאני כל כך מעריך את הפעילות של העמותה ושאני אסיר תודה. אחר כך אמרתי לו שאני פתאום מתחיל להבין את המשמעות של ברכת 'אשר יצר', ועד כמה שצריך להודות ולהתכוון בכל מילה. "אני זוכר שכמה ימים לאחר הניתוח יעקב כבר עזב את בית החולים ואני נשארת באשפוז. המצב שלי הלך והשתפר ובפרץ של הודיה שלחתי לו הודעה: 'יעקב, הכליה שלך עושה נפלאות'. ויעקב המדהים השיב לי בתגובה: 'הכליה היא לא שלי, היא שלך, והיא הופקדה על ידי הקב"ה אצלי עד גיל ארבעים'. "ואז", אומר ג', "זה היה הרגע הראשון מזה ארבע שנים שהרשיתי לעצמי לבכות".

'דוד ג', אני לא מבין אותך - מה זה לא רוצה תרומה מהמשפחה? הרי אני ממילא תורם וכבר התחלתי בתהליך, אז למה שלא תעשה לי טובה ונסגור את זה בינינו? אמרתי לו: 'אני לא רוצה מבני משפחה, אפנה לרב הבר ואצטרף לרשימת הממתינים' ויעקב פסק: 'אגיע להורים של נעמי לשבת, ואז ניפגש ונשוחח'.

"הסתיימה השיחה ואני התחלתי לחשוב בליבי: ניכרים דברי אמת. אבל בכל זאת התעקשתי ושאלתי את עצמי: 'אולי קימבנו כאן משהו?' בליל שבת הגעתי לבית הכנסת ואני רואה את יעקב נכנס אחריי, עם חיוך ענק על הפנים, ועושה לי 'נו-נו-נו' עם האצבע, כאילו: 'מה הקטע שלך?' זה תפס אותי די נבוך, כי בעצם אני תכננתי לשאול אותו 'מה הקטע שלך?' אחרי התפילה ישבנו במשרד בית הכנסת למשך מספר דקות ויעקב הסביר לי בצורה עניינית: 'תראה ג', אני הולך לתרום כך או כך. אז למה שאתה לא תקבל את המתנה הזו?' והוא הוסיף ואמר: 'מבחינתי העניין סגור'.

"אחרי השיחה הזו אמרתי לו: אתה יודע מה, השתכנעתי. וכך התחלנו לצאת לדרך ממושכת של סדרת בדיקות - לבדוק אם אני כשיר להשתלה ואם יש בינינו התאמה".

מיומנו של הרב קוגל - שב"ק י"ט סיוון:

פגשנו בשבת את ג'. הוא הראה לי את השיבר של החיבור בין הוריד לעורק שנועד כדי להתחבר עם הדיאליזה. היד שלו כבר נראית קצת עם בצקת מאי חילוף חומרים בגוף.

ג' מספר:

"חודש וחצי לפני שקיבלתי את הכליה מיעקב לא נותרה ברירה, והתחלתי בטיפולי דיאליזה. מבחינתי זה היה הלם, כי לא תיארתי לעצמי שהכאבים כל כך גדולים. החיבור של השנט היה עוד צעיר ולא מספיק מפותח, תקעו לתוכו מחטים חדות כמו מסמרים ולא מצאו אותן, וזה גרם להמטומה (שטף דם). אחרי הדיאליזה הראשונה הגעתי לבית והקאתי ללא הפסקה. אחרי הדיאליזה השנייה הייתי מסוחרר כולי. יצאתי מהרכב לרחוב ופתאום חויתי נפילת לחץ דם, נפלתי על המדרכה ואיבדתי את ההכרה לכמה שניות, עד שהתרוממתי.

"בכל טיפול מחדש כשתקעו את המחטים הייתי ממלמל: 'אנא השם הושיע נא', כל היד כבר הייתה שחורה עם חורים מהמחטים. ובכל זאת אני מודה להקב"ה על כך שקיבלתי חודש וחצי של דיאליזה, כי רק כך אני יודע להודות יותר על מתנת החיים החדשים שקיבלתי".

שלשה אברכים חסידיים חדי-כליה וחריפי-מחשבה
התכנסו יחדיו ביומא דהילולא של בעל ה"נועם אלימלך"
לחשיפה אישית בלתי-נוחה שמטרתה: הרחבת מעגל
תורמי הכליות בציבור החסידי < **תזמון:** "התברר
שהיארצייט של סבי שנפטר מבעיית כליות חל בדיוק
ביום התרומה" < כף המאזניים: "בפרוזדור ישב המושטל
שלי ובחדר פנימה מסתכל עלי הרופא ואומר: 'אתה שמן
מדי בשביל לתרום! לא ידעתי איך אצא לפרוזדור'" < **מדד**
האושר: "ביום התרומה התרגשתי יותר מאשר ביום חופתי"

משה גוטמן

השאיפה
הבווערת שלנו:

לתרום
פעם
נוספת!

כמותם על העבר שבו תרמו חיים וכמהים אל העתיד
בשאיפה חסרת סיכוי לתרום שוב. לחוות שוב. להתעלות
שנית.

שאל הרב הבר את כל אחד משלושת האברכים החסידיים,
תורמי כליה, הנמנים על שלוש החצרות החסידיות
הגדולות בארץ: "מה רצונך הבווער ביותר אחרי שתרמת
את כלייתך?"

חייכו הם וענו לידידם הטוב, עמוד האש שהאיר להם את
הדרך ואשר ליווה אותם לאורך כל ההליך ונפשם נקשרה
בנפשו: "לתרום שוב כליה".

חייך הרב הבר ואמר: "יש אפשרות".

קָמָה לבם ותמהו ותהו הם: "מה זאת אומרת?"

ענה להם הוא: "פשוט מאוד. אם בזכות החשיפה הציבורית
שלכם והתגברותכם על יצר ההצטנעות המבורך שפועם
בלבכם, ישתכנעו עוד אנשים בצביונכם וכמותכם לתרום
את כלייתם הם, תהא זאת התרומה הנוספת שלכם
להצלת חיי אנוש ואדם. תרומתם של הבאים בעקבותיכם
והצועדים במשעולכם תיחקק גם על שמכם בספרי
הזכויות הפתוחים בגני מרומים. כל הזכויות שמורות".

מול טיעון כה משכנע המעניק מענה לרצון הבווער באש
תמיד על מזבח אושרם נפלו חומות ההתנגדות והלכו
ונמסו עד כי נפערו בהם בקיעים שדרכם הצלחנו לחלץ
את שלושת תורמי הכליות מחביונם ולהציץ הצצה
מסתנוורת להיכל עולמו המואר של תורם כליה.

צאי, כליה, צאי ולכי - - -

שלושה אברכים, חדי-כליה, נקבצו ובאו בביתו של האחד
מהם לסעודת מלוה-מלכה ביום ההילולא של בעל ה"נועם
אלימלך" זיע"א. מנהג עתיק נוהגים חסידים ואנשי
מעשיות לספר סיפורי צדיקים בסעודת מלוה-מלכה.
אלו אם כן סיפוריהם של הצדיקים... שנשמעו בסעודת
המלוה-מלכה שנערכה ביארצייט המקודש.

בשלושים וארבע השנים הראשונות שלו בעולם הזה
הסתובב הר"ר דוד יונה וייס הי"ו מבית-שמש ובגופו שתי
כליות. הוא לא הכיר את כליותיו וטוב שכך. כשאדם אינו
מכיר את המערכות החיוניות שבגופו הוא אומר כי בריאות
הן ומבצעות הן ביעילות את תפקידן, ברוך הבורא הרופא
כל בשר ומפליא לעשות.

בגיל שלושים וארבע נפרד רבי דוד יונה מאחת הכליות
שלו ואמר לה: שלום. צאי ובצעי את שליחותך בעולם.
שלושים וארבע שנים היינו יחד. טוב היה לנו זה עם זו
ועתה לכי ועשי את תפקידך השני; צאי והצילי חיים של
ראש משפחה ברוכת ילדים תלמיד חכם ובן תורה הזקוק
לך יותר ממני. כלומר, אל תיפגע, כליה יקרה, גם אני
זקוק לך. זקוק לך מאוד. אפילו. אלא שאני זקוק לך כדי
לתרום אותך, אני זקוק לך שתהיי מעתה בשירותו של
יהודי אחר.

שמעה הכליה את דברו ועשתה את המוטל עליה. יצאה

ל יותר לשכנע את תורמי הכליה הראשונה
לתרום גם את כלייתם האחרת מאשר לחלץ
מהם הסכמה להתפרסם ולספר על תרומת הכליה
הראשונה.

האוצר היקר ביותר שלהם היא אותה כליה שנלקחה
מגופם ונשתלה באחר. הם שומרים על האוצר במשמרת
למשמרת ונוצרים אותו מכל נְצוּר. חוששים הם כי פרסום
אישי או כבוד חוצות יזהמו את הרגשת ההתעלות המקננת
בנשמתם בקינון קבוע בלתי מפסיק מאז אותו יום שבו
תרמו נתח מגופם לטובת הצלת חיי אחר. חוששים הם
כי שיווק אצילותם בשערי בת רבים יעמעם את הזוהר
הפנימי המאיר את כל חגווי אישיותם מאז שהצילו חיי
אחרים.

אלא שכמו לכל בעיה גם לבעיה שורשית זאת אלתר הרב
אברהם ישעיהו הבר שליט"א, מייסד ויו"ר ארגון 'מתנת
חיים', פתרון שאי אפשר לעמוד בעדו.

"מה הרצון הבווער ביותר שלך אחרי תרומת כלייתך?";
שאל הרב הבר את התורמים, כל אחד בנפרד, כשהתחננו
על נפשם להרשות להם להישאר - הם ואושרם הם
ואוצרם - תחת מעטה אנונימיות מבורכת ולהסתתר לנצח
מעיני כל ומאוזני הקהל.

כמי ששידך בין מאות תורמי כליות למאות מושתלים
וכמי שנושא על כתפיו את אימפריית השתלת הכליות
המרחיבה את מחוזות שליטתה ומרבה את נתיניה מיום
ליום, ידע הרב הבר את התשובה לשאלה הזאת: רצונו
הבווער של כל תורם כליה הוא לתרום כליה נוספת. רצונו
הבווער של כל תורם כליה הוא לשחזר ולו עוד פעם
אחת את חוויית התרוממות רוחו ודאיית נפשו אל שְחָקִי
האושר. רצונו הבווער של כל תורם כליה הוא ששוב יקראו
לו אל הדגל ויתנו לו הזדמנות להעניק חיים לחי אחר.

בווער הרצון ויוקד ואין מי שיפרנסהו. אין אפשרות, נכון
להיום, לאדם אחד, לתרום שתי כליות. מתהלכים אפוא
התורמים בעולמו של הקדוש ברוך הוא, מאושרים מאין

את גופו והלכה ובאה לה והתייבשה בגופו של יהודי אחר, שם התקבלה כאורחת כבוד, נקלטה עד מהרה והייתה לחלק טבעי בלתי נפרד מהמקום החדש. חיי ראש המשפחה ניצלו. הילדים הברוכים זכו לאב בריא. האב הבריא זכה לחזור לשגרת חייו ולפקוד ביתר שאת את ספריו ואת עבודת הקודש שבה הוא עסוק ועוסק.

רבי דוד יונה, אתה נראה במבט ראשון וגם שני אברך נורמטיבי, שגרתו חזרה, חי את חייו על מי מנוחות ופלגי רוגע ואף מנהל את מוסדות ויזניץ בבית-שמש ומסתמא לא חסרים לך סיפוק ומשמעות בחיים - מה לך קופץ ביום בהיר ומגיש את כלייתך על מגש של תרומה לאיש זר לך? מה המניע?

הר"ר דוד יונה וייס הי"ו: חוברות הסיפורים של עמותת 'מתנת חיים' ריתקו אותי. קראתי את הסיפורים המרטיטים כל לב אנוש והתוודעתי לסבלם של חולי הכליות, לסבל הדיאליזה שהם נאלצים לחוות, אל

לב יש רק אחד. למה רק אחד? כי מסתבר שמספיק בלב אחד, גדול ורחום, כדי להבין שדי גם בכליה אחת בעוד האחרת תעשה את דרכה למטרת הצלת חיים.

גם מוח יש אחד, אבל ינקל פרידמן מתעקש מכל הלב שבלי לב אי אפשר לתרום כליה. מוח זה נוח, מוח זה טוב, אבל הלב הוא זה שנתן את ההוראה לתרום. אחר כך, בעקבות הלב בא המוח והתחיל לבדוק שכלית, בדק נתונים, חקר ממצאים, למד את הנושא, השתכנע, ונתן אישור.

רבי יעקב שמואל, משום מה גם אתה נראה אברך נורמטיבי, מלמד מוערך ויועץ חינוכי מיושב בדעתו - מה בדיוק אכלת או שתית ביום שבו החלטת לזנק על רכבת התורמים? מה המניע?

הר"ר יעקב שמואל פרידמן הי"ו: האנושות מתחלקת לשניים. אלו שתרמו כליה אינם מצליחים להבין את אלו שעדיין לא תרמו. מנגד, אלו שעדיין לא תרמו

לא הוריו ולא אחיו ואחיותיו, לא גיסיו ולא חבריו וגם לא מכריו ומוקיריו של הרב החסיד רבי יעקב שמואל פרידמן הי"ו מאשדוד, חלמו אי פעם כי ינקל פרידמן, מחנך מיושב בדעתו בימים כתיקונם, הולך לבקש ואולי אפילו להתחנן שיוציאו ממנו כליה ויתנו אותה למי שזקוק לה

החיים בצל הסכנה, אל שיבוש כל אופי החיים הרגילים. הסיפורים דיברו אלי ועוררו אותי לחשוב שאם יש לי אפשרות להציל חיים של אנשים בלי הרבה מאמץ ובלי שהתרומה תסכן את בריאותי כדאי לי מאוד לעשות את זה. הרי מדובר כאן בהצלת חיים של יהודים.

האנושות מתחלקת לשניים...

לא הוריו ולא אחיו ואחיותיו, לא גיסיו ולא חבריו וגם לא מכריו ומוקיריו של הרב החסיד רבי יעקב שמואל פרידמן הי"ו מאשדוד, חלמו אי פעם כי ינקל פרידמן, מחנך מיושב בדעתו בימים כתיקונם, הולך לבקש ואולי אפילו להתחנן שיוציאו ממנו כליה ויתנו אותה למי שזקוק לה.

שתי אוזניים, יש ברוך השם. שתי עיניים, יש ברוך השם. שתי ידיים, גם, ברוך הוא וברוך שמו. שתי רגליים. שתי כתפיים. שתי גבות. שתי ריאות. גם כליות ישנן שתיים, ברוך השם. עד גיל שלושים וחמש היו שתיים.

אינם מצליחים להבין את התורמים. אנשים שמעו שאני תורם כליה וחשבו שנפלתי על הראש. זה דווקא טוב כי המשמעות היא שאם אני תרמתי כליה, כל אחד ואחד יכול לתרום. גם אני לא הייתי ב"קבוצת הסיכון" של החשודים לחשוב על הכיוון בכלל. אם הרצון לתרום כליה הגיע אלי, הוא יכול להגיע לכל אחד. אין חסינות יותר. ראו הוזהרתם.

הרעיון נבט דווקא מזוגתי תחי' שקראה על הנושא בעיתון "משפחה" בכתבה מרגשת של עורכת "בתוך המשפחה" ה. שחר. דיברנו בבית על הנושא והוא נשאר באוויר. הפשטות המדהימה שבה אדם מן השורה, לא מנתח מוח בכיר ולא פרופסור בינלאומי, אלא איש פשוט ורגיל, יכול להציל חיים של מישוהו אחר, שבתה את לבי ועצרה אותי לחשוב על הזדמנות הזהב הנמצאת בהישג יד וחתימה על כמה טפסים.

באחד הלילות חזרה זוג' תחי' מהרצאה וסיפרה שהמרצה ערכנה אותן כי בעלה תרם באותו יום כליה וכי קשה

והמתפתלות מירושלים בואכה שער הגיא ידע הרב החסיד רבי ישראל ר' הי"ו כי אחת מכליותיו לא תישאר עמו עד אחרי מאה ועשרים.

לא ששמע על כך מאסטרוולוג שניתח את מפת כוכבי לידתו ולא שעודכן על כך מגרפולוג שבדק את מסתרי כתב ידו. לבו אמר לו: אתה תתרום כליה. לבו אמר לו: אתה תתרום כליה ותציל חיים. לבו לחש לו: זאת רק שאלה של זמן עד שזה יקרה.

הסביבה לא ידעה, הסביבה לא חלמה. גם המשפחה המורחבת לא עודכנה. מלבד קרוב משפחה אחד שפקפק וקצת לגלג - אבל היום הוא רוצה לתרום בעצמו כליה ומכחיש בתוקף כי לגלג אי פעם... - וקרוב משפחה נוסף שעודכן על התרומה יומיים לפני ביצועה כדי שיוכל להירתם לסייע בענייני שמרטפות ביום ההתרמה ולמחרתו, וכמעט שהתעלף למשמע העניין ונזקק לשמרטף בעצמו.

רבי ישראל, את השניים היושבים לצדך זכיתי להכיר רק הערב, אולם אותך מכירני מספר שנים על כן הפליאה גדולה פי כמה ואיני מבין במה הציקה לך כלייתך הנוספת עד שהחלטת לשגר אותה למגורים בגופו של יהודי אחר - מה המניע?

הר"ר ישראל ר' הי"ו: תורמי כליה הם אנשים שקיבלו משמים מתנת-רצון לתרום כליה. נקודה. כשהמושתל שלי התחיל להודות לי במפגש הראשון שלנו אחרי התרומה וחיפש את המילים הנכונות להביע לי את רגשותיו - שזה אחד הרגעים היותר מרגשים ומדמיעים בחיי התורמים מיום לידתם ועד אחריתם - הרגעתי אותו ואמרתי לו שהתודה אינה מגיעה אלי אלא לבורא כל עולמים ששתל בי את הרצון לתרום. זה כל כך מוחשי ופשוט.

היינו בשבת גיבוש שערכה עמותת 'מתנת חיים' המופלאה לתורמים המופלאים. שוחחתי עם תורמים אחרים ואף אחד מהם אינו יודע להסביר בהסבר שכלי למה דווקא הוא תורם. זה רצון ברור וחזק שהקב"ה שותל בלבו של התורם שמחליט: אני תורם כליה!

בהיותי בחור, לפני חמש עשרה שנה, קראתי עלון הסברה על בדיקות דם לצורך הקמת מאגר להתרמת מח עצם ונחשפתי לראשונה בחיי לעובדה שיש לנו נכסים גופניים שבאמצעותם אנחנו יכולים להציל חיים אחרים. הנתון הזה התיישב אצלי בירכתי המוח. בהיותי בן שבע עשרה עברתי ניתוח אפנדיציט וערכתי היכרות עם המושג ניתוח ובית חולים. למפרע התברר שניתוח זה נטרל ממני את הפחדים והחששות מפני הניתוח שאצטרך לעבור כתורם כליה. כבר עברתי את זה וידעתי את משמעות המושגים של ניתוח פנימי והחלמה.

כשהגיעו חוברות סיפורים של עמותת 'מתנת חיים' וקראתי את סיפורי התורמים והמותרמים התחזקה בי הידיעה כי יום יבוא ואתרום כליה וידעתי היטב שמדובר בשאלה של זמן עד שזה יקרה בפועל.

לפני מספר שנים, באישון לילה חורפי, חזרתי ברכבי

לה להכיל את הרגש השוטף אותה מהבוקר. תגובתי היתה: טוב, נגמר המחשבות, גם אני הולך לתרום כליה. זוגתי תחי שתמכה עד לאותו רגע ברעיון התרומה והבינה את נחיצותו ויפיו, נבהלה. המעבר מתיאוריה לפרקטיקה היה מהיר מדי. אמרתי לה: אשלח פנייה לעמותת 'מתנת חיים', מה כבר יכול להיות, אני לא הולך מחר להוציא את הכליה. יהיה לנו מספיק זמן להתחרט אם נרצה.

פניתי בדוא"ל לעמותת 'מתנת חיים' וכתבתי בקצרה שקראתי את חוברות סיפורים ואני מעוניין לתרום כליה. קיבלתי בתגובה טופס שאלון למילוי ורשימת בדיקות ראשוניות שעלי לבצע. בניגוד לטבעי הטבעי הנוהג לדחות ביצוע משימות נתקפתי בזריזות שהפתיעה גם אותי ובתוך יומיים הייתי אחרי בדיקות הדם הראשונות.

הירות: השתולים!

שנים טובות ורבות לפני שהתהפך ברכבו בירידות התלולות

מירושלים עיר הקודש. גשמים שטפו את הכביש אחרי כמה ימים יבשים והפכוהו לחלקלק וחמקמק. באחד העיקולים שבקרבת שער הגיא נחבט הרכב בגדר ההפרדה, הועף לשוליים והתהפך על גגו. בדקתי את עצמי כשרגלי למעלה וראשי למטה וראיתי שעוד נשמה באפי בחסדי השם. זחלתי החוצה מן הרכב ההפוך ובבקרת נזקים התברר כי נשרטתי בחוטמי בלבד, בנס, משום שהמכונית הפכה גרוטאה ולא היתה ראויה לשימוש חוזר. שפך הקב"ה חמתו על פכים ועל זכוכיות. בדיוק בלילה ההוא לא לקחתי עמי נוסעים נוספים בניגוד להרגלי לקחת עמי תמיד נוסעים נוספים שנסעו עמי באופן קבע מירושלים לעירי, נס נוסף. קצרתי בסערת רגשות של מה אשיב לה' כל תגמלוהי עלי. ידעתי שאירע עמי נס ושקיבלתי את חיי הבריאים ואת שלמות גופי במתנה גמורה. רציתי לעשות מעשה שיבטא את תודתי לבורא כל עולמים. החלטתי כמובן

לי שהגרי"ש אלישיב זצ"ל קבע שגם אם הכליה החסרה נחסרה כיוון שהוציאוהו אין נחשב הכהן לבעל מום. המשכתי לעשות שיעורי בית. בינתיים הגיעו חוברות סיפורים נוספות של 'מתנת חיים' שהוסיפו וזירזוני להיכנס לתוואי המעשי.

בשלב זה לא שיתפתי שום בריה בעולם בתכניתי המתבשלת בתוכי. אחרי שנה שיתפתי קרוב משפחה שאמר לי: "כליה? מה כליה? לך תתנדב בארגון 'רפואה וישועה' המסייעת לילדים מיוחדים". כיום גם הוא רוצה לתרום כליה ואני לא שולח אותו להתנדב בשום ארגון, אסור לנקום... למען האמת, המוטיבציה התוססת שלי צנחה מטה בעקבות תגובתו. אך הרצון הבסיסי לתרום המשיך לדגדג בסבלנות, בבחינת והיו הדברים ... על לבבך.

בחוה"מ פסח שנת תשע"ה קראתי את חוברת הסיפורים של 'מתנת חיים' שעוררה מחדש את המוטיבציה. אם

כשהמושתל שלי התחיל להודות לי במפגש הראשון שלנו אחרי התרומה וחיפש את המילים הנכונות להביע לי את רגשותיו - שזה אחד הרגעים היותר מרגשים ומדמיעים בחיי התורמים מיום לידתם ועד אחריתם - הרגעתי אותו ואמרתי לו שהתודה אינה מגיעה אלי אלא לבורא כל עולמים ששתל בי את הרצון לתרום. זה כל כך מוחשי ופשוט.

הר"ר ישראל

על התחזקות כללית ברוחניות ככל יהודי טוב המחפש להצדיק את קיומו ולהטיב את דרכיו. ועדיין גאו רגשותיי בקרבי.

בהשגחה פרטית, ביום שישי של השבוע ההוא, התפרסמה בעיתון "המודיע" פרסומת של עמותת 'מתנת חיים'. הפעם הראשונה והאחרונה לעת עתה. באותו רגע האיר בי הברק והרעים בתוכי הרעם המתגלגל. הרי שנים שאני יודע שאתרום כליה. עכשיו זה הזמן המתאים ביותר. להודות לה' על ידי הצלת חיי יהודי אחר.

התחלתי ללמוד את הנושא מבחינה רפואית וקראתי חומרים. מאחר שאני כהן שלחתי שאלה לרבי ישעיהו הבר אם הוצאת כליה נחשבת חלילה למום. במהרה יבנה המקדש ועלי לעבוד את עבודת הקרבנות והמקדש. תשובתו הניחה את דעתי. הוא ציטט את דברי הרמב"ם כי כהן שנחסרה כלייתו כשר לעבודה. כן כתב

לא עכשיו אימתי הרהרתי, ושוב הרהרתי כי מאחר שנמנית וגמרתי בדעתי לקדם את עניין התרומה והלא אין האדם יודע את יום פקודתו ואם נגזר עלי ח"ו להסתלק האם לא הייתי רוצה לתרום קודם לכן כליה?!

החלטתי לגשת לפסים מעשיים. ראשית התייעצתי בפרוטרוט עם תלמיד חכם חשוב המכיר אותי. שטחתי את כל הצדדים הן לחיוב והן לשלילה. התלבטתי, בין השאר, שמא עלי להתחזק באפיקים אחרים. קיבלתי עצה ברורה להמשיך בתהליך. מאותו רגע נמחו ונמחקו כל הפקפוקים או ההיסוסים האישיים.

השארתי הודעה לעמותת 'מתנת חיים' שאחרי לבטים רבים אני מעוניין לתרום כליה. בתגובה קיבלתי מהם טופס שאלון ורשימות בדיקות דם. שבועיים אחרי פסח תשע"ה ביצעתי את בדיקות הדם הראשונות. במקביל ביקשתי להיפגש פגישה אישית עם הרב ישעיהו הבר

לתרום כליה. הרצון התחזק.
בפסח תשע"ה, שוב קראתי ושוב התחזק הרצון.
ואז הגיעה חוברת הסיפורים של סוכות תשע"ו שתיארה
את סבלם של חולי הכליות בצבעים עזים ומרעידים. כל כך
ריחמתי עליהם וגערתי בעצמי על הסחבת שנקטתי. הרגשתי
כי חבל על כל יום שאיני תורם. אם החלטתי לתרום למה
לעכב את זה? כבר בחול המועד פניתי אליהם. לא המתנתי
לצאת החג.

כפי שסיפרו שני חבריי, קיבלתי בתגובה שאלון ורשימת
בדיקות ראשוניות. באסרו חג סוכות הלכתי לבצע את
הבדיקות. בתוך ימים ספורים נפגשתי עם הרב הבר
והופתעתי מהקצב שלו. חשבתי שהוא ישכנע אותי לתרום
בהתלהבות והופתעתי. הרב הבר אינו משכנע, אינו לוחץ,
ואפילו לא סוחף את התורם לכיוון ההחלטה. הוא מוסר את
כל המידע הרלוונטי, עונה בחום אדיב לכל שאלה, אבל
משאיר לתורם 'בחירה חופשית' מלאה.

התשובות לבדיקות הדם הראו שאפשר להתקדם בתהליך.
נכנסתי אל מו"ר מרן האדמו"ר מויזניץ שליט"א לשאול אם
אוכל לתרום כליה. הרבי שליט"א בירכני בחום ואמר לי:
שליחי מצוה אינם ניזוקים!

ההליכים התקדמו. מדובר במערך בדיקות מקיף מאוד: הן
בדיקות גופניות ובדיקות התאמה המתבצעות בבית חולים
ומתפרשות על פני שני חצאי ימים. הן בדיקות נפשיות
מעמיקות המבקשות להבין את מניעי התורם וכן בדיקות
מטעם גורמי החוק כדי לאשר את התרומה מבחינה חוקית.

בוועדה של משרד הבריאות שבה יושבים כשמונה מראיינים,
ביניהם רופא, פסיכיאטר, פסיכולוג, עובד סוציאלי, נציג
משרד הבריאות, ועוד, שאלוני, בין השאר, אם איני חושש
לבריאותי ושנזק מהתרומה. עניתי להם שהכול בידי שמים
ואם נגזר עלי לחיות אחיה. לא עשיית מצוה היא שתקצר
לו ליהודי את חייו. מאחר שיש לי סוג דם נדיר מצאו לי
במהירות יחסית מושגל מתאים. כבר בטבת התאימו לי
מושגל פוטנציאלי. לשמחתי מדובר היה בבן תורה ובעל
משפחה. חשתי שמשמים מסייעים לי לכוון את תרומתי
היקרה כל כך ליעד יקר.

שיתפתי מורה הוראה נודע בבית-שמש שעמו אני מתייעץ
בכל נושא הדורש עצת מורה הוראה והוא הורה לי להתייעץ
עם רופא מהתחום ולשמוע מפיו בוודאות מוחלטת שאין כל
סיכון בדבר.

הורידו מעמוד התלייה

הר"ר ישראל ר' הי"ו: כפי שאמרתי אותי הם שכחו... חיכיתי
והייתי עד שבמהלך חודש אלול שלחתי באחת בלילה
הודעה לעמותת 'מתנת חיים': האם יש לכם מספיק תורמי
כליות שאינכם זקוקים לי?...

בשמונה בבוקר יצרו עמי קשר והתבררה התקלה. היה עוד
תורם כליה ששמו כשמי, הוא תרם במהלך הקיץ כליה
בהצלחה, והתיק נסגר לשביעות רצון כל הצדדים בלי לשים
לב שיהודי נוסף באותו שם בדיוק מעונין להיפרד מכלייתו.

הן לקבלת מידע מלא והן לצורך הבעת רצינות מצדי. הרב
הבר נענה בשמחה למבוקשי וכתב לי: "לכבוד ולעונג יחשב
לי לפגוש אדם, שבזכות שכמותו, הנני חש יותר התרוממות
רוח בעת אומרי: אתה בחרתנו מכל העמים"
בסמיכות לחג השבועות נפגשנו פגישה ממושכת בת שעה
וחצי. פגישה מרגשת, מחכימה ומאלפת.
ואז נוצר שקט... כאילו שכחו אותי וממני.

ביקשו ממני תרומה שיש לי...

הר"ר דוד יונה וייס הי"ו: נחשפתי לעולם תרומות הכליה
באמצעות חוברות ההסברה המרתקות של 'מתנת חיים'
המחוללות מהפכה תודעתית בתחום תרומת הכליות
ובמודעות הציבורית לנושא. בדרך כלל איני קורא את כל
עלוני הארגונים הרבים והשונים, עוד לא הגעתי למצב שבו
אני יכול לתרום לכל ארגון. את חוברת הסיפורים של 'מתנת
חיים' קראתי. חוברת הסיפורים דרשה ממני, לראשונה,
תרומה שיש לי.

החוברת הראשונה שקראתי, בחג הפסח, התחילה לשכנע
אותי לתרום כליה. נבט בי רצון ראשוני והחלטתי שאני
בכיוון. אבל היו לי התלבטויות ופחדים יחד עם שגרת החיים
שהשכיחה ממני את הרצון לתרום.

חוברת הסיפורים של סוכות תשע"ה הזכירה לי שוב כי עלי

שניקה ממך כליה עליך להשיל ממשקלך עשרים וארבעה קילוגרמים..."
"אבל המושטל יושב כאן בחוץ, הוא כל כך הודה לי והיה נרגש".
הרופא העלני שוב על המשקל ושוב העלה וכיוון וכייל. אולם התוצאות לא השתנו. המשקל לא הוקל. הרגשתי שאיני מסוגל לצאת אל הפרוזדור ולפגוש שוב ביהודי היודע שהוא עומד לקבל את כלייתי. לא ידעתי איך יקבל המושטל את בשורת האיוב על שהתורם המתאים אינו מתאים. היה לי מאוד לא נעים לפגוש אותו וחמקתי בסערה פנימית קשה, חולף על פניו בריצה ובהעלמת מבט, מתוסכל מאוד מכך שלא ידעתי על כך לפני כן, ונשאתי את רגליי הרחק. התקשרתי להרב הבר לשתף אותו בתסכולי ולומר יפה שלום לפני שאנחנו נפרדים. הרב הבר, נינוח כהרגלו, שומע את תסכולי המבצבץ ואומר לי: "הבה נשכח לרגע מתרומת הכליה. הבה ונשוחח על הבריאות

בקיזור, הורידו אותי מעמוד התלייה וחזרתי לשורה. בעבור שבועיים עשיתי בדיקת הצלבה ועברתי את כל סדרת הבדיקות המקדימה לפני הבדיקות המעמיקות יותר הנעשות בבית החולים. במהלך חודש חשוון הייתי חצי יום בבית חולים לצורך בדיקות מקיפות יותר. באחד מימי החנוכה ביליתי בבית החולים עוד חצי יום. במקביל עברתי את המבחן הפסיכולוגי במרכז הלאומי להשתלות של משרד הבריאות, עם שלל תשאולים, אבחונים, ציורים. מבחני רורשך. שבוע אחר כך התייצבתי בפני הוועדה ומיד קבעו לי תור לניתוח. בקוויטל שכתבתי ביקשתי ברכה: "שהמעשה שלי יהיה לרצון בלי פניות מתוך כוונה טובה ושיעבור בשלום".

תורם אחד - שני מושטלים...

הר"ר יעקב שמואל פרידמן הי"ו: אצלי התמשכו ההליכים יותר זמן. אחרי שנאזרתי באומץ וקפצתי

אחרי שנאזרתי באומץ וקפצתי לאתגר ואף שלחתי את תוצאות כל הבדיקות והנעתי ביזמתי את המשך התהליכים והבדיקות, המשכתי לנדנד להם ולא לתת לעמותת 'מתנת חיים' לשכוח את קיומי עלי אדמות.
הר"ר יעקב שמואל פרידמן

שלך אתה. בלי קשר לכליה, כדאי לך לחולל שינוי בתזונה שלך". הוא שוחח על לבי והשתכנעתי לבדוק את הנושא. אולי באמת כדאי לשמור על משקל תקין. חזרתי לביתי מעודד קמעא ונפרד מחלום התרומה. אחרי מספר ימים נוחת בתיבת הדואר שלי מכתב. סליחה שאני דומע כשאני מזכיר את זה, אבל בכל פעם אני מתרגש מחדש. את המכתב כתב לי אותו יהודי יקר ונלבב שבגלל עודף משקלי לא קיבל כליה לתרומה. במכתבו הנרגש הודה לי על רצוני ונכונותי לתרום לו כליה, שיבח אותי במילים חמות של תודה והוקרה כאילו ואכן תרמתי לו כליה, וציטט את דברי חז"ל "חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה". יהי זכרו הטהור ברוך. זכרו הטוב של הרב החסיד רבי חיים אשר ברגמן ז"ל, אציל מידות מאיר, שכתב לי את מכתב התודה, נצור בלבי לעד. הגידו אתם האם אפשר לא לתרום כליה ליהודים יקרים כמוהו ומסוגו הנמקים בסבל יומימי ויכולים להיגאל מייסוריהם בזכות התרומה.

לאתגר ואף שלחתי את תוצאות כל הבדיקות והנעתי ביזמתי את המשך התהליכים והבדיקות, המשכתי לנדנד להם ולא לתת לעמותת 'מתנת חיים' לשכוח את קיומי עלי אדמות.
וביום אחד עדכנוני שנמצא מושטל מתאים. הגעתי למחלקת ההשתלות בבית החולים לבדיקות הצלבה מתקדמות יותר שהצביעו על התאמה מלאה. בפרוזדור פגשתי את המושטל, מחסידי גור, שהודה לי בהתרגשות וקשר עמי שיחה מקרבת לבבות. בתום שיחתנו וכשנפרדתי ממנו לשלום נכנסתי שוב אל הרופא לצורך השלמת בדיקות. הרופא מסתכל על הדוח שלפניו ואומר לי: "אתה לא יכול לתרום כליה."
"מה?"
"אתה שוקל יותר מדי".
"אני?"
"כן, אתה".
"למה לא אמרו לי את זה עד עכשיו?"
"לא יודע למה לא אמרו ולמה כן אמרו. אני יודע שכדי

אותי בהתראה כה קצרה. ילדיי עוד לא ידעו. גם הוריי לא ידעו. אבל המושטל מחכה להשתלה וארכו כמה חודשים עד שמצב בריאותו הגיע למסוגלות של השתלה, אי אפשר לדחות. התארגנתי וההתרגשות החלה לזחול ללבי. הנה זה קורה. הכליה הולכת לעבור ליהודי אחר. אחרי כשעה מצלצל הטלפון: "אין ניתוח. התגלה עיכוב רפואי אצל המושטל. קבל ביטול".

חזרתי לשגרה כלעומת שיצאתי ממנה. שתי כליות בבטני.

כהפקת לקחים מההתרעה הקצרה הבנתי שעלי לעדכן את הוריי שיחיו ויזמתי עמם שיחת עדכון מרתקת למדי... הם לא הבינו מה נפל עלי ותהו אם החלקתי על הראש ומאיזה צד החלקתי או אולי משני הצדדים. מה קרה לבן שלהם, שעד עתה הכירוהו כאדם מן היישוב, שהחליט לתרום כליה, לא הצליחו להבין. הרגעתי אותם בשיחות שכנוע ובהצגת כל החומרים הרפואיים הרלוונטיים שאכן הרגיעו את כל חששותיהם. נפגשתי גם עם הורי אשתי שיחיו אשר באופן טבעי חששו תחילה מהמלך, אולם אחרי שקיבלו ממני את מלוא המידע תמכו במימוש רצוני ונתנו את ברכתם.

כן שלחתי להזכירני בקודש פנימה אצל כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א שנתן את ברכתו. אגב, זמן מה אחרי ניתוח התרומה נכנסתי לקודש פנימה וזכיתי לקבל ישירות את ברכת קודשו.

אחרי כמה חודשים של המתנה רדומה, התחילו לחפש לי בעמותת 'מתנת חיים' מושטל אחר.

"הלילה המרגש ביותר בחיי"

תאריך הניתוח מתקרב, מחלום זה נעשה אמיתי, הרעיון הנאצל מקבל ממשות של בית חולים, האם אין חרטות? מה הרגשתם כשהניתוח התקרב?

הר"ר דוד יונה וייס הי"ו: אפשר להתחרט בכל שלב. אדרבה, מעודדים אותך להתחרט... היו רגעים שהרגשתי כמו גר שבא להתגייר. מסע ההכנה מרובה תחנות ובכל תחנה אפשר לרדת מהרכבת ללא שום בעיה. לא היה לי שום רגע של חרטה או נסיגה. צעדתי בביטחון פנימי מלא וביצעתי בחפץ לב את שלל הבדיקות. א.ק.ג. וסי. טי. וראיון עם פסיכולוג וכל מה שמופיע בטופס הטיולים שאותו ממלא התורם. את הסביבה לא שיתפתי, למעט חבר קרוב אחד. איני אוהב שנכנסים לי לקישקעס. מה גם שעד השלב האחרון קיימת אפשרות של ביטול התרומה. בכל עיקול של הדרך יושבים אנשים שתפקידם להבין את המניעים המניעים את ההחלטה לתרום ולהקשות על התורם לעשות משהו שהוא עצמו עלול להתחרט עליו בעתיד.

שאלוני אם איני חושש לבריאותי ושאלוני אם איני חושש שלילדי שלי יהיה אבא חולה. שאלוני מי שכנע אותי ושאלוני אם איני חושש מהניתוח. המסנת צפופה מאוד וחוריה זעירים וזעירים.

בדיוק כך הרגשתי ועל כן החלטתי נחושות: אפחית את משקלי עד שאתאים לתרומת הכליה. לא קיצרתי קיבה. לא הטבעתי טבעת. לא נקטתי שום שיטה. רק זאת עשיתי: תזונה מסודרת ובריאה והליכה קבועה מדי ערב. הבא לרדת מסייעין בידו ובתוך חצי שנה נפטרתי דרסטית מעשרים וארבעה קילו עד שהקרובים לי חששו כי איני בקו הבריאות. רבים ביקשו לדעת מה המתכון להרזיה כה מהירה. לך וספר להם שהרצון לתרום כליה כל כך חזק.

התקשרתי להרב הבר ובישרתי לו שסולקה מכשלת המשקל ואני רוצה לבוא ולתרום כליה בהקדם. הן עשיתי את כל הבדיקות הדרושות. הרב הבר אמר לי שהתרומה לא תתבצע בהקדם ולפחות חצי שנה אצטרך להמתין. אמרתי לו שמשקלי יורד בקצב מהיר ואם ימתין זמן רב מדי לא יהיה מאיפה לקחת כליה. ההליכים זורזו ושוב באתי לבדיקות התאמה. בפרוזדור פגשתי את הרב ברגמן ז"ל ששוב נבחר להיות המושטל שלי. הפעם היינו שקטים שנינו. לא רצינו להתאכזב. ערכתי את כל הבדיקות מחדש ונמצאה התאמה. חזרנו לבתינו והתפללנו לטוב הנראה והנגלה.

עברו שבועות אחדים וביום אחד מצלצל הטלפון: "התפנו שני חדרי ניתוח, בוא לניתוח".

אמרתי: "רגע, מה מעכשיו לעכשיו?"

אמרתי: "זה דחוף. קח שעתיים להתארגנות ובוא לבית החולים".

הודעתי למנהל התלמוד תורה - שמתחילת הדרך הכנסתי לסוד העניינים כדי שיבין אם איעדר - שעלי לצאת ולשוב בעוד כמה ימים בניכוי כליה אחת. המנהל לקח את מושכות כיתתי ובירכני בהצלחה מרובה. התפנית להתארגנות מהירה. לא ידעתי שניתן להזניק

אחרי בדיקת ההתאמה שאלו אותי אם אני רוצה להיפגש עם המושתל והעדפתי להמתין. חששתי מעיכוב פתאומי ולא רציתי לפתח ציפייה שעשויה להתנפץ. אולם באחד הביקורים האחרונים שלי בבית החולים לקראת התרומה ראיתי על הספסל בחוץ יהודי בעל צורה. כשנכנסתי לחדר אמרה לי מתאמת ההשתלות שהיהודי היושב בחוץ הוא המושתל שלי. כשיצאתי ערכנו היכרות מרגשת. זה שלב של אין מילים. הוא אומר תודה ולא יודע מה עוד לומר. מה אומרים לאיש זר שמציל את החיים שלך. הוא היה חלוש ומותש, אחרי שנתיים של כליות בלתי מתפקדות, ודקה לפני מצב

למחרת, בבוקרו של יום יצאתי מוקדם ועליתי על ציונו של האדמו"ר בעל ה"ישועות משה" מויזניץ זצוק"ל. התפללתי מעומק הלב והרגשתי התרגשות מרוממת שלא הורגלתי אליה מעודי. כל התאים וכל הנקבוביות הזעירים במערכת הרגשית הפועלת אצל האדם פעלו ביום ההוא.

מהציון נסעתי לבית החולים בילינסון והוכנסתי לניתוח. בניתוח עצמו לא הייתי בעלמא הדין כך שאיני יודע מה בדיוק היה, אחרי שלוש שעות התעוררתי והתבשרתי שהכליה נקלטה כבר אצל היהודי השני. האמינו לי שאין בעולם מילים היכולות לתאר את ההרגשה ששוטפת

היו רגעים שהרגשתי כמו גר שבא להתגייר. מסע ההכנה מרובה תחנות ובכל תחנה אפשר לרדת מהרכבת ללא שום בעיה. לא היה לי שום רגע של חרטה או נסיגה. צעדתי בביטחון פנימי מלא וביצעתי בחפץ לב את שלל הבדיקות

הר"ר דוד יונה וויס

את כל חדרי הנפש ברגע הזה. פשוט אין מילים. איני יכול לתאר כלל אפילו קצה קצה של ההרגשה. אחרי הניתוח נשארים בבית החולים עוד יום להתאוששות. אציין לטובה את המתנדב הר"ר יואל פיינהנדרר הי"ו, תורם ותיק שלקח על עצמו להקל על התורם לפני ואחרי הניתוח ולהיות עמם לעזר ולסיוע. הוא בהחלט יודע את המלאכה. בלילה שאחרי הניתוח לא הצלחתי להירדם מעצמת ההתרגשות. אוכל לומר בוודאות שזה היה הלילה המרגש ביותר בחיי, כל עצמותיי רצו לומר שירה ושבח לבורא כל עולמים.

לקראת השתלה לכו ונלכה

מגיע יום הניתוח כל ההכנות וכל ההתלבטויות וכל ההחלטות מתנקזים לרגע מעשי אחד - איך המרגש?

הר"ר ישראל ר' הי"ו: בשונה משני חבריי התורמים, לא הכרתי את המושתל שלי לפני הניתוח. נפגשנו לראשונה אחרי הניתוחים שעברנו. התרגשנו מאוד. אבל כל נקדים את המאוחר. בשעה שבע של יום ראשון בבוקר התקיים הניתוח, על כן אושפזתי במוצאי שבת. הרגשתי רוגע מוחלט. ידעתי בידיעת מוח ולב כאחד שזה המעשה הנכון לי לעשותו והפקדתי את גורלי בידי הקב"ה.

כאמור, עדכנתי קרובי משפחה ספורים מאוד, רק

שבו יזדקק לטיפול דיאליזה. לקחתי ממנו את שמו ושם אמו כדי להתפלל עליו ולהזכירו בקודש פנימה אצל מרן האדמו"ר מויזניץ שליט"א, ונפרדנו בתפילות לרופא כל בשר.

היה זה אחרי פורים וב'מתנת חיים' שאלו אותי אם איני מעדיף לעבור את הניתוח אחרי פסח. אמרתי להרב הבר: ושמרתם את המצות. מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה. בפרט אחרי שראיתי את היהודי והתמלאתי ברצון לתרום לו. אגב, אחר כך התברר כי אם הייתי דוחה את התרומה לאחרי פסח, היה המושתל נאלץ בלית ברירה להתחיל טיפולי דיאליזה מה שהיה דוחה את ההשתלה בכמה חודשים. למה לעשות לו את זה? אם אני כבר נותן, טוב לתת שעה אחת קודם. משמים שתלו בי את ההחלטה לא לעכב את התרומה.

בכ"ו אדר תשע"ו זכיתי לתרום כליה ליהודי יקר, אב לשמונה, מרביץ תורה. לילה קודם עשיתי בביתי 'לחיים' ביתי שבו הושבנו את כל הילדים סביב השולחן הערוך בכיבוד קל. סיפרתי להם שאני הולך לתרום כליה כדי להציל יהודי. דיברתי עמם על מעלת החסד ותוך כדי דיבור נתקפתי בהתרגשות עוצמתית. שרנו יחד שירי התעלות וניגוני דבקות, והתחלתי להרגיש את ניצני אותה התרוממות רוח עילאית נשגבה שרק התורמים מכירים אותה.

מי שנזקקנו לעזרתם בשמרטפות על הילדים בשני ימי האשפוז. סברתי שאין זה מן הנכון לשעבד את כל הסביבה הקרובה לרצון אישי שלי ולהפוך להיות לשיחה בפי כל הבריות או להיעשות ליקיר האומה. את הורי שיחיו עדכנתי יומיים קודם לכן ואמי סיפרה לי בהתרגשות דומעת וגואה כי אביה זכרונו לברכה, סבי היקר שעל שמו אני קרוי, נפטר ממחלת כליות. והנה זה פלא: מסובב הסיבות סיבב שיום הניתוח נקבע בדיוק ליום היארצייט שלו! כלל לא ידעתי שסבי נפטר ממחלת כליות.

כשהוכנתי לניתוח והובילוני במסדרונות בית החולים על האלונקה, בעודי נושא תפילה קצרה שתהא השעה הזאת עת רצון, מצאתי את עצמי ללא כל כוונה תחילה שר בלחש את הזמר 'ידי נפש אב הרחמן משוך עבדך אל רצונך... כי זה כמה נכסוף נכספתי...' תפילה שבקעה מתת המודע שלי ללא תכנון מקדים כשדמעות מרטיבות את לחיי.

הניתוח ארך מספר שעות והתעוררתי בשעת צהריים. לגיטי שהגיע לבקרני בחדר ההתאוששות אמר אחד הרופאים: "מה באת לבקר אותי? הוא לא מפסיק לחייך כל הזמן". אכן הרגשתי אושר אדיר ורגשנות חיובית גבוהה בבחינה של 'קרבת אלוקים'.

חוצי הכבישים - - -

הר"ר יעקב שמואל פרידמן הי"ו: מאחר שעברתי את כל הבדיקות לפני ההתאמה למושתל הראשון לא הייתי צריך לעבור מחדש בדיקות רבות כי אם בדיקת התאמה והצלבה. באתי למחלקת ההשתלות בבית החולים, ירדתי למתאמת ההשתלות, שוב ראיתי יהודי יושב בפרוזדור לפני שנכנסתי לחדר אחיות. בהיותי בחדר אומרת לי האחיות שהיושב בחוץ הוא המושתל שלי ושאלה אם אני רוצה לערוך עמו היכרות. העדפתי שלא לערוך היכרות מוקדמת בגלל החוויה הקודמת שעברתי עם המושתל הקודם.

ברם, בצאתי החוצה אמר לי אותו יהודי שישב בפרוזדור שהוא המושתל שלי. הוא כל כך לא ידע איך להודות לי עד שאני הרגשתי נבוך. מדובר על יהודי תלמיד חכם ומרביץ תורה שמעל לעשרים שנה התמודד עם בעיית כליות ובעזרת טיפולי מניעה הצליח להימנע מדיאליזה. בתקופה האחרונה שלפני ההשתלה התדרדר מצב כליותיו והוא עמד בצומת שבה היה עליו ללכת לכיוון של השתלה או תחילת טיפולי דיאליזה. שמחתי להיות השליח שימנע ממנו את הדיאליזה ושיבינו לחיים של לימוד התורה ועבודת ה'.

לשמחתי, עם היכרותנו שם בפרוזדור, קניתי לי חבר נאמן מלא וגדוש בתוכן רוחני פנימי שהרעיף עלי טללי אמונה והתחזקות. אנו שומרים על קשר עד היום ומשוחחים לכל הפחות אחת לחודש כשהוא מטלפן.

אחת התופעות האנושיות המסעירות הן הקשר בין המושתל לתורם. המושתל חש חב את חייו לתורם ולפעמים הוא בבחינת 'אסיר' תודה לתורם עד כדי כך שהתורם כבר מרגיש אי נעימות. אבל צריך לדעת להכיל את זה. להכיל את רגשי התודה העצומים ולא לנעול את הדלתות. מנגד

צריך לדעת לשחרר אותם מכבלי האסירות תודה. אמרתי לו כמה פעמים שאני רק השליח של ההשגחה הפרטית ואני אכן מאמין כך.

נחזור לימי התרומה. אחרי שנמצאה ההתאמה ביני לבין המושתל עדכנו אותנו שבתוך שבועיים שלושה יתבצעו הניתוחים. או אז עשיתי 'כנס הסברה' בביתי ושיתפתי את ילדי היקרים במצווה שאביהם עומד לקיים.

הסברתי להם את סבלם של האנשים שכליותיהם אינן עובדות. סיפרתי שבשבילי מדובר רק בניתוח בעוד שבשביל המושתל זאת הצלת חייו. שמתי לב שאחת מבנותיי נלחצה וייחדתי לה זמן אישי נטול לחץ לשוחח עמה ולנטרל את כל פחדיה. אגב, בוועדה שאלו אותי אם אני חושש שילידי יהיה אבא חולה בעל כליה אחת. ושאלוני גם אם אני חושש שזה מסוכן. עניתי: "גם לעבור כביש זה מסוכן". למשמע התשובה התפרץ אחד הנוכחים בין חברי הוועדה: "אווהו כמה כבישים כבר עברנו בוועדה הזאת?...".

הסתבר שתשובת הכביש שגורה בפי כל התורמים. יום לפני הניתוח נסעתי לירושלים ועליתי לציונו הקדוש של כ"ק האדמו"ר מהר"א מבעלזא זיע"א להתפלל שהכול יעבור בשלום ושהכליה תיקלט בגופו של המושתל.

למחרת עם בוקר, נסעתי לבית החולים בלב רגוע. אחרי הפרוצדורה הראשונית ומשנקלטתי במחלקה הגיע אלי תורם שתרם יומיים לפני וקפץ להראות לי שהוא שב לאיתנו במהירות.

בזמן הניתוח שהו יחד בחדר ההמתנה מחוץ לחדרי הניתוח אשתו של המושתל ואשתי, במשך כשש שעות טעונות ומרגשות ורוויות בהרבה דמעות מכל הצדדים. למזלן היו להן מספיק דמעות כשנגמרות המילים.

המעניין אצלי היה שכמה שעות אחרי שהתעוררתי מהניתוח, עלתה לרגל כל משפחתו המורחבת של המושתל אצל מיטתי כדי להודות לי... ופשוט פרצו בבכיות של הודאה. כך שמלבד ההתאוששות שדורשת לא מעט כוחות, הייתי עוד צריך להרגיע...

קשר חיים

איך צונחים לשגרה אחרי חויה רוחנית כה מרוממת?

הר"ר דוד יונה וייס הי"ו: זאת בכלל לא צניחה. התורם מרגיש כל חייו שבזכותו יש יהודי שחי. נכון שאי אפשר לשמר את ההתרגשות הגבוהה של הניתוח ויום התרומה לכל החיים, כי טבעה של התרגשות הוא שלהבותיה החיצוניות דועכות, אולם הידיעה של הצלת נפש מישראל, קיימת כל הזמן כמו נר תמיד שאינו כבה לעולם.

המושתל שלי מתקשר אלי לפני חגים ואנחנו אפילו מבקרים זה את זה. המשפחות שומרות על קשר משפחתי חם. תגיד לי מה אני צריך יותר מאותה שיחת טלפון במוצאי שבת הראשונה אחרי ההשתלה, שצלצל אלי המושתל להודות לי על שבת ראשונה, זה שנים, שבה הוא הצליח לשבת סעודת שבת כשעתיים רצופות בלי להירדם מיד אחרי קידוש מרוב חולשה...

הר"ר ישראל ר' הי"ו: בלילה הראשון שאחרי הניתוח שחררתי את בני המשפחה לחיים ולשלום ונותרתי לבד. משתוקק להתמודד לבד. כיום אני סבור שזאת היתה טעות ומומלץ לא לעבור את הלילה הראשון שאחרי הניתוח לבד. למחרת התפללתי את תפילת שחרית של ראש חודש והלל בדמעות שלישי וברצון שהתפילה לא תסתיים לעולם.

אחרי הצהריים הגיע "הבוס הגדול" הרב ישעיהו הבר שליט"א לבקרני ושאלני: "פגשת אותו?" אמרתי שטרם יצא לי.

מיד ארגנו בינינו מפגש. נכנסתי אליו וראיתי את התודה העצומה הרוצה להתפרץ ואינה מוצאת לה ביטוי. כי כיצד אפשר להודות לאיש זר שתרם לך כליה רק כי אתה מבני עמו. הוא אמר לי: "אין לי מילים."

שלו ולוקח לו קצת זמן לחזור לכוחותיו. אולם אני חושב שהידיעה כי אי שם בעיר פלונית בבית פלוני יושב עכשיו יהודי בריא בזכותי הופכת להיות חלק מהאישיות של התורם לעולמי עד.

השמחה הפנימית כה עזה עד שההתאוששות וכל הכרוך עמה אינו נמדד בכלל. ישנם כאבים איזה יום או יומיים כמו אחרי ניתוח. אבל הכאבים מתגמדים ליד הידיעה הברורה שכינו להציל נפש מישראל, להחזיר לשגרה משפחה שלמה, להשאיר אבא בריא לילדיו, לשמור על עוד משפחה שלמה שלא תטעם חלילה יותר מעתה ועד עולם את טעם הייסורים והחולשה, הפחד והאימה, וגם הגרוע מכל. וכל זה בזכותנו.

הר"ר דוד יונה וייס הי"ו: התחושה הקבועה שמתנחלת בלב היא תחושת 'כל המקיים נפש אחת מישראל

כמה שעות אחרי שהתעוררתי מהניתוח, עלתה לרגל כל משפחתו המורחבת של המושטל אצל מיטתי כדי להודות לי... ופשוט פרצו בבכיות של הודאה. כך שמלבד ההתאוששות שדורשת לא מעט כוחות, הייתי עוד צריך להרגיע...

הר"ר יעקב שמואל פרידמן

תאמין לי בבקשה שאין לי מילים, בבקשה. הלוואי שהיו לי מילים. תודה. תודה. תודה. אמרתי לו: "את התודה תגיד לקדוש ברוך הוא ששתל בי את נקודת הרצון. אני הייתי רק שליח".

בניגוד לחברי היושבים כאן הקשר שלי עם המושטל הוא מינורי כי אני טיפוס כזה. קשה לי לראות שאדם מרגיש לי חייב כל כך. אנחנו שומרים על קשר קבוע אבל במינון מבוקר מאוד. קשה לי לקבל מתנות יקרות ערך וגם תודות נשפכות בלי די, אף על פי שברור לנו שחלק מהתרומה זה גם להרשות למושטל להביע את עצמת תודתו. הבה נגלה את האמת איננו תורמים כדי לקבל תודתו של זה או אחר. התרומה נעשית לשם שמים בלבד ולכן המושטלים היקרים והנפלאים אינם צריכים לחוש כלפינו אסירות תודה או שעבוד חלילה. שום אינטרס של כבוד או תהילה אנושית לא יריץ איש בריא להיעלות על מיטת ניתוחים ולהתחנן שיוציאו ממנו כליה חיים אין כסף. את התודות אפשר להגיש למי שיצר את האדם בחכמה והפליא לעשותו ושתל בו מתנת רצון לתרום כליה.

הר"ר יעקב שמואל פרידמן הי"ו: הגוף גם דורש את

כאילו קיים עולם מלא'. הר"ר ישראל ר' הי"ו: תופעת הלוואי של התרומה היא הרצון לעשות זאת שוב. לחוש זאת שוב... זו חוויה רוחנית עמוקה בעלת השפעה עמוקה על כל תהליך רוחני בהמשך החיים.

אגב, זה לא חלום בלתי מושג להגיע למצב שבארץ לא תהיינה יותר מחלקות דיאליזה כי כל מי שכליותיו נפגעו יקבל מידית כליה חדשה. לא צריך מהפכות ענק כדי שהמצב הזה יתממש בשטח. מספיק שאלפיים איש יתרמו כליה כדי לסגור את המחלקות. לא בשמיים היא. מבחינת ההחלמה אני רואה צורך לציין, ששבוע אחר הניתוח כבר חזרתי לעבודה כמעט כרגיל.

אכן אם נדע, שלושתנו, כי בזכות החשיפה שלנו התלקחה נדיבות הלב בלבבותיהם של יהודים נוספים שהתגייסו להימנות על קהל תורמי הכליות, כי אז נדע שהייתה שווה החשיפה הציבורית למרות אי הנעימות המלופפת אליה. בואו בהמוניכם!

הבה ונחסל את מחלקות הדיאליזה בארצנו! בידינו הדבר לעשותו.

בלבבותינו ובכליותינו!

תרומת הכליה

ששינתה את
הרגולציה
הבריטית

נחשון תרומת הכליה בממלכה הבריטית. סטיבן קולמן

סיפורו של **סטיבן קולמן** הוא סיפור לא רגיל על יהודי מלונדון שהחליט יום אחד, בעקבות מודעה שראה, לתרום כליה לזר מוחלט < החוק הבריטי שעד עתה לא אפשר תרומת כליה לאדם זר, השתנה בעקבות המקרה של קולמן שפתח את הדלת לתרומות אלטרואיסטיות בעתיד < סיפורו של יועץ המשכנתאות שהפך לנחשון תרומת הכליה בממלכה הבריטית

סטיבן קולמן, יועץ משכנתאות ופיננסיס, וסוחר ארבעה מינים, בן 65 מלונדון, החליט לראשונה לתרום כליה לפני שש שנים כשקרא בלוח המודעות המקומי, מודעה על חיפוש כליה לצעירה יהודייה בת 26 מלונדון. סטיבן, ראה את המודעה ומשהו זז בו. הוא החליט לדון בעניין עם אשתו אסתר שהתנגדה לרעיון שבעלה ינתח שלא בעקבות צורך רפואי אישי. אבל ככל שנחשפה לחייהם של חולי הדיאליזה, עמדתה השתנתה. "באנגליה היה חוק שאתה לא יכול לתרום כליה לאדם שאתה לא מכיר, אז משפחת הנתרמת ביקשה ליזום אתנו הכרות, למרות שעדיין היינו בשלב מאוד מקדמי ולפני בדיקות ההתאמה הרפואית" מספרת לנו רעייתו אסתר. "אחרי שהם ישבו אצלנו וראיתי את המצב שלה; בחורה צעירה שכל החיים לפני, מוגבלת, ולא יכולה לזוז בלי דיאליזה, העמדה שלי התחילה להשתנות. לאחר תקופה אמרתי לבעלי: תעשה את זה, אני עומדת מאחוריך".

לאחר בדיקות מקיפות התברר שאין התאמה בין סטיבן לצעירה הזקוקה לכליה. הצעירה פנתה לארגון "מתנת חיים" של הרב הבר וזה חיבר אותה לתורם בישראל. הצעירה נסעה לישראל ועברה השתלה מוצלחת.

המשפחה של הצעירה החליטה להפיץ את המודעות לעניין וארגנה ערב הסברה על ארגון מתנת חיים שבו השתתפו הרב הבר ואנשי מתנת חיים. באותו ערב, השתתף גם סטיבן קולמן, והתעורר עוד לחשיבות בפעילות זו ועל רצונו לתרום כליה לאדם שיהיה זקוק לה.

סדרת בדיקות רפואיות מתברר כי הבדיקות מלמדות על התאמה מושלמת בין קולמן לוולטרס, ונקבע תאריך לניתוח. קולמן, שרק רצה לתרום, שמח מאוד על כך שמתאפשר לו להציל חיים.

פריצת דרך שהביאה לשינוי ברגולציה

לפני שנה, שבועות ספורים לפני המועד שנקבע לניתוח בחול המועד פסח, בעוד סטיבן ומשפחתו נהגו משייט על סירה בנהר התמזה, סטיבן מקבל שיחת טלפון מבית החולים. המזכירה מודיעה לו כי הניתוח נדחה עד להודעה חדשה מסיבות משפטיות. "הייתי ממש ערב הניתוח, ואז אני מקבל טלפון מהנהלת בית החולים" משחזר קולמן. "אמרו לנו שיש בעיה קטנה עם החוק, ולמרות שעכשיו יש אפשרות לתרומה לאדם שהוא לא קרוב או מכר משפחתי אבל אף פעם לא עשו את זה דרך גוף שלישי, וכאן מתנת חיים היא גוף שלישי שמעורב בתרומה.

התופעה הזו לא הייתה מוכרת במדינה קודם לכן, ובית החולים חשש לעבור על החוק וביקש חוות דעת מעו"ד. בינתיים, הסיפור הזה עשה רעש בתקשורת, ולאחר ייעוץ משפטי ברמה הגבוהה ביותר שגויס לעניין בעקבות המקרה של קולמן, הפרשנות בחוק הבריטי ממלכה שונתה והועבר תיקון שמאפשר את התרומה. קולמן למעשה קבע תקדים היסטורי בממלכה הבריטית ופתח את הדרך לעוד תורמים שירצו לתרום בעתיד דרך מתנת חיים או כל גוף שלישי אחר.

הניתוח התקיים לבסוף בבית החולים 'רויאל פרי' (Royal Free) בלונדון בִּי באייר תשע"ו. הניתוח היה מוצלח וקצר יחסית ונמשך כשלוש שעות בלבד, והוא השתחרר מבית החולים אחרי יומיים. לא רק שהוא חזר לשגרה רגילה בתוך כמה ימים, אלא שחמש וחצי שבועות לאחר מכן הוא השתתף ברכיבה באפנים של 60 קילומטר למטרות צדקה.

שגרירים של (מתנת) חיים

הרכיבה עוברת דרך לא קלה בין לונדון לבריטון וחוצה כמה גבעות ידועות לשמצה בקרב הרוכבים המקומיים, "עשיתי את זה כל שנה במשך 16 שנה ולא רציתי לפספס את זה השנה", מספר סטיבן קולמן. "זה היה קצת יותר קשה מהרגיל כי לא הייתי מסוגל להתכונן ולהתאמן כמו בכל שנה, אבל הרופא שבדק אותי למחרת היה מאושר מהמצב שלי".

מאז הפך סטיבן קולמן לכתובת עבור כל מי שמתלבט

מיד לאחר מכן התחיל סטיבן הליך של בדיקות התאמה לחולה אחר בארץ, והוא הגיע שוב ושוב לישראל - שם יש לו בת נשואה - כדי לעבור מבדקים רפואיים שארגן עבורו ארגון מתנת חיים בבתי החולים איכילוב ובילינסון - אבל לא נמצאה התאמה בין קולמן לחולים הזקוקים לתרומה.

לפני שנה וחצי קולמן קיבל טלפון מד"ר יהודית אברהמס, ממתנת חיים היא מספרת לו על פיליפ וולטרס, חבר הקהילה היהודית של סאות'אנד, קהילה יהודית קטנה לא הרחק מלונדון שזקוקה נואשות לתרומת כליה. לאחר

”זו מצווה אדירה ותחושת סיפוק בלתי ניתנת לתיאור. אתה אולי תאבד כמה ימים מהחיים שלך בבילוי בבית החולים - אבל הצלת חיים היא תחושה מרוממת.”

”הסיפור של סטיבן עורר הרבה אנשים למחשבה, ובעקבותיו התגייסה תורמת נוספת לבצע את התרומה, ויש לנו עוד כמה תורמים שהביעו רצון לעשות את המעשה ונמצאים בשלבים של התאמה רפואית והתייעצויות”

נראים אחרי התרומה, זמן ההבראה, ההליך של הניתוח ועוד. אני מופתע מכך שאנשים לא מאמינים שמדובר בהליך רפואי כה פשוט.”

בשנה האחרונה בני הזוג קולמן ארגנו מפגשים שבמהלכם הסבירו למתעניינים על התרומה, כאשר במפגשים נכחו דמויות חשובות מהקהילה של לונדון, כולל דיין חשוב שהסביר על הצד ההלכתי, עסקן רפואי מוכר בבירה הבריטית, כאשר קולמן עונה לכלל השאלות ומסביר מהחוויה האישית שלו על התרומה. ”אנשים שואלים איך אפשר לחיות עם כליה אחת, ולמה יש שתיים, ואנחנו רואים שיש סקרנות מאוד גדולה ויש הרבה נתינה בקרב הציבור, ואנחנו שמחים שיש לנו יכולת לתת תשובות מהניסיון האישי שלנו” מסביר סטיבן.

”בעלי תמיד אומר שזה סוג של ביטוח רפואי. כל שנה התורם צריך לעבור בדיקות רפואיות מקיפות, זה בכל מקרה דבר מומלץ לכל אחד. אבל רק מי שתורם יעשה את זה. ובנוסף, אם בן משפחה או תורם זקוק לכלייה הוא נמצא בעדיפות ראשונה בתור” מוסיפה אסתר קולמן. מבחינת בני הזוג קולמן שהפכו לשגרירים של ”מתנת חיים” בלונדון, הדרך היא רק בראשיתה, ומה שנותר כעת זה להשקיע בפרסום ובמודעות ציבורית.

”אנחנו מאמינים כי כמו שבפסח יש את המצווה לספר על הנס, גם במקרה הזה יש עניין גדול לספר הלאה על המעשה, על הנס שלנו ושל החולים” מסבירה הגב' קולמן. ”לא בשביל להתגאות אלא בשביל לחנך ולהציל עוד חולים שצמודים לדיאליזה וזועקים לעזרה. אנחנו מרגישים שהתפקיד שלנו זה לספר לאנשים ולחשוף אותם לאפשרות להציל חיים, לעשות את המעשה האצילי ביותר שאדם יכול לעשות בחייו, לתת את המתנה הגדולה ביותר לזולת, מתנת חיים.”

בנוגע לתרומת כליה. הפרסום הזה סותר באופן מהותי את האישיות של קולמן, הנחבאת אל הלכים ושונאת פרסום ותהילה. קולמן סירב בתחילה לחשוף את עצמו, אולם לאחר שהוסבר לו כי פרסום שמו יגביר את המודעות לעניין הוא ניאות לכך. ”מאוד לא נוח לי עם הפרסום” הוא אומר בגילוי לב. ”אני לא צריך את זה, אבל הבנתי שמתנת חיים וחולי הדיאליזה זקוקים לזה, אז הסכמתי.”

קולמן אומר כיום לכולם, כי מי שמתאפשר לו לתרום כליה שיעשה זאת ללא היסוס. ”זו מצווה אדירה ותחושת סיפוק בלתי ניתנת לתיאור. אתה אולי תאבד כמה ימים מהחיים שלך בבילוי בבית החולים - אבל הצלת חיים היא תחושה מרוממת. אין הרגשה בעולם כמו ההרגשה שלך כשאתה יודע שהצלת חיים של אדם אחר.”

אשתו של קולמן הפכה גם היא לחלק מהמטה המשפחתי של סטיבן שכבר מעורר גלים בלונדון. ”הסיפור של סטיבן עורר הרבה אנשים למחשבה, ובעקבותיו התגייסה תורמת נוספת לבצע את התרומה, ויש לנו עוד כמה תורמים שהביעו רצון לעשות את המעשה ונמצאים בשלבים של התאמה רפואית והתייעצויות” היא מספרת. ”בעלי הוא אדם מאוד אופטימי והוא מדביק עם הגישה שלו את כולם. הוא מסביר לאנשים שזה קל, וזה לא קשה כמו שחושבים. לו זה באמת היה קל, הוא החלים באופן פנטסטי מהניתוח וכיום הוא מנהל חיים בכושר מלא ובבריאות איתנה.” סטיבן מספר על הפניות הרבות שמגיעות אליו בעקבות התרומה, ומתאר כי מרבית האנשים לא מספיק מודעים להליך הרפואי, לתופעות הלוואי ולעולמם של חולי הדיאליזה. ”יש הרבה חוסר מודעות, ואני שמח מאוד לספר לאנשים על התהליך ולהחכים אותם בנוגע לאמת הרפואית שיש כיום בנוגע לתרומת כליה” הוא מספר. ”אני מסביר לאנשים כיצד החיים

תרומה חוצת יבשות

מסעו החשאי של שליח
חב"ד במדינה זרה
לתרומת כליה בישראל

40

לא בכל יום מזדמן לארגון 'מתנת חיים'
שליח חב"ד מארץ זרה, שהחליט לתרום
כליה ולשמור את דבר תרומתו בסוד ^
כך נמצאה הנתרמת, לכאורה באקראי אך
בהשגחה פרטית עצומה ^ האשפוז תחת
איפול מלא בבית רפואה בארץ, השמירה
שהנתרמת לא תדע את זהותו וההקרבה
יוצאת הדופן ומעוררת ההשראה <
הסיפור הדרמטי על אדם שלא מפסיק
לתת, ורצה לתת עוד קצת, והפעם מעצמו
ממש, לזולת, והכל בחשאיות מוחלטת

חודש שבט תשע"ז. האדם שאוסף כעת את
מזוודתו באולם היוצאים בנתב"ג מסתיר את
פניו באמצעות צעיף רחב. הוא משתדל להיות
עם גבו לכיוון ריכוזי הנוסעים. זה מה שחסר
לו. שאחד מהנוחתים בישראל משלל הטיסות
שנוחתות בכל רגע נתון ארצה, יזהה אותו וישאל שאלות
מיותרות. ביממה הקרובה הוא אמור לתרום כליה למושתלת
שזקוקה לה באופן דחוף, כאשר המושתלת עצמה לא אמורה
לדעת על זהותו, ואפילו בני משפחתו, הוריו ומשפחתו
המורחבת החיים בישראל, לא יודעים שהוא נמצא כעת בדרך
לניתוח בבית הרפואה איכילוב בתל אביב.
פיני (שם בדוי) משמש כשליח חב"ד באחת ממאות הנקודות
של חב"ד ברחבי העולם. הוא עזב את השליחות שלו, על מנת
לבצע שליחות חיים, למעשה, את השליחות, בה"א הידיעה, של
חיי: להציל נפש אחת מישראל.

כעת הוא מסתגן לעבר רכבת שיורדת לתל אביב ומשם
באמצעות אוטובוס הוא מגיע לבית הרפואה איכילוב. לאורך
כל הדרך הוא מתפלל שאחד ממכריו לא יזהה אותו ויקיץ את
הקץ לפעילות המתן בסתר שהוא כה עמל עליה. הוא מעוניין
לתת, אבל מתעקש לא להיחשף. גם עכשיו, אף אחד מלבד
רעייתו והוריו, לא מתארים לעצמם שהוא תרם כליה - גם
לא ילדיו אחיו וחבריו הקרובים. גם הנתרמת, ילדיה, ובני
משפחתה לא מתארים לעצמם מי הוא המלאך האלמוני. התורם
בתחילה סירב לשוחח איתנו בתוקף, אולם רק לאחר שהוסבר
לו שסיפורו יעלה את המודעות לעניין תרומת הכלייה הוא
ניאות לחשוף את סיפורו אך ללא כל פרטים מזהים.
כעת, בשעת ערב מוקדמת, הוא עומד לבדו, בקבלה לאשפוז
בבית הרפואה כאשר ריח התרופות, הרופאים והאחיות
המשייטים במסדרונות - מקיפים אותו בבידידותו מכל עבר.
הוא מקבל לבדו את הפגימה שהוא אמור ללבוש בימים
הקרובים, את חדר האשפוז, וחווה את תהליכי הקליטה בגפו

במשך כל אותה תקופה המחשבות לא הפסיקו להציף את תודעתו של פיני. הוא חש רצון פנימי עמוק לתרום. את הגורם לכל זה הוא מייחס להוריו שעסוקים בפעילות של נתינה מאז שהוא זוכר את עצמו

חייו בצורה טובה ולא רק לתקופה קצרה, יש בזה בעיני נתינה מאוד עמוקה”.

למרות זאת, בפני פיני עמד המחסום המשפחתי. אולם מסתבר, שכמו שמופיע במקורות, כאשר אדם מאוד רוצה משהו, משמיים פותחים לו גם את האפשרות לכך. השינוי התרחש בל”ג בעומר לפני שנה בדיוק, כאשר רעייתו הודיעה לו מיוזמתה במהלך שהותם במירון, כי היא נותנת את הסכמתה לתרומה.

פיני הגיע הביתה, ומיד שלח מייל לארגון מתנת חיים. הוא קיבל בתגובה רשימת בדיקות רפואיות שהוא אמור לבצע שבסופן הוא נמצא כשיר לתרומה. “בזמן הבדיקות חשבתי לעצמי, שלא כל אדם בגילי יכול לתרום” הוא מספר. “צריך להיות בריא גופנית ונפשית, צריך הסכמה של המשפחה, ומבחני כשירות קפדניים מאוד. עצם זה שאני כשיר לעשות את זה, אומר שאני גם צריך לעשות את זה”.

לאחר מכן התחיל פיני את התהליך שהכריח אותו לעזוב את כל עיסוקיו ולהגיע 5-6 פעמים לפחות לארץ לועדות רפואיות ולבדיקות התאמה. במהלך הבדיקות נשאל פיני למי הוא מעדיף לתרום. פיני ענה מיד: יהודי, איש או אשה. לא משנה מאיזה עדה, חוג או רמת השמירה על המצוות. “בעיקרון כמובן שרציתי נתנם חרדי, אבל אמרתי לעצמי, האם אני זה שאמור להתערב בהחלטה של הקב”ה בכבודו ובעצמו איזה בן עדיף עליו? אני זה שאמור לעשות את הסלקציה הזו, האם אני מוסמך לכך בכלל? הרי כאן יש לי הזדמנות אמיתית של קיום אהבת ישראל כפי שהחסידות מלמדת אותנו”, מסביר פיני את החלטתו.

מסר שמיימי

בכל אותו הזמן פיני עדיין לא יודע למי יתרום מלבד העובדה שישודך לו יהודי כלשהו הזקוק לכך להצלת חייו. באחד הפעמים שהוא נקרא לבדיקות נקבע לו תור ליום ראשון בבוקר. פיני החליט שהוא יגיע לשבת להוריו, כאשר הוא לא מפרט להם את מטרת בואו. באותו סוף שבוע הוא נחת בישראל. בשבת בבוקר, בעודו לוגם

ומתמודד בבדידות שאין דומה לה, עם פחדיו, חששותיו ותפילותיו להצלחת התהליך.

תרומת כליה, מעבר לחוויה האישית המורכבת של התרומה, כוללת בתוכה גם הליך רפואי לא פשוט. מדובר בניתוח, אמנם לא מסובך, אבל ניתוח בהרדמה מלאה לכל דבר ועניין, שמטבע הדברים מכניס את האדם לסכנת חיים. התרומה כוללת ימי אשפוז ארוכים ומצוקה אישית לא פשוטה הדורשת סיוע פיזי ונפשי מצד קרוביו של התורם. אולם עבור פיני, התרומה, דווקא כך, באמצעות מתן בסתר, היא הרבה יותר חשובה מכל תמיכה רגשית שהוא היה רוצה מאוד לקבל מהמעגל הקרוב של בני משפחתו. ליום הזה, שבו הוא עומד ערב הניתוח שבמסגרתו הוא יתרום אבר מאבריו על מנת להציל אדם זר, הוא ממתין כבר שנים רבות, כאשר הזרעים לתרומה נזרעו כבר כמה שנים קודם לכן וכללו חבלי לידה לא ארוכים ולא פשוטים.

“ב”ה שאני התורם”

“לפני כמה שנים ראיתי פרסום של מתנת חיים” הוא מספר עכשיו, חודשיים אחרי הניתוח כאשר הוא עדיין מתאושש. “התחלתי לחשוב על זה. מידי פעם זה הגיח לי לתודעה. פעם סיפרתי לאשתי שאני חושב על זה. היא דווקא הכירה את התופעה מאחר ובצעירותה התנדבה לסייע לחולי דיאליזה. למרות זאת, לא היה לה קל שאני אתרום. היא יודעת כמה אני פעיל, והיא חששה מהתהליך הרפואי” מספר פיני בגילוי לב.

במשך כל אותה תקופה המחשבות לא הפסיקו להציף את תודעתו של פיני. הוא חש רצון פנימי עמוק לתרום. את הגורם לכל זה הוא מייחס להוריו שעסוקים בפעילות של נתינה מאז שהוא זוכר את עצמו. “ההורים שלי יהודים של נתינה. אנשים שכל חייהם נותנים מעצמם בלי לעשות חשבון. אני עצמי זכיתי לעסוק בנתינה בשליחות שלי. הרגשתי שכל הנתינה הזו היא מצוינת, אבל אני רוצה גם לעשות משהו אישי עם נתינה מעצמי ממש, תרומת כליה היא מבחינתי סוג של נתינה שלמה. נתינה שאינה מפסיקה. אם יש מישהו שכעת יכול לשמוח, ולחיות את

“התורם או המקבל?”

פיני ממשיך בתהליכי הבדיקות, ומתברר לו שיש לו דם מסוג O שמתאים לכולם. “אני זוכר שבאחת הוועדות היה פסיכיאטר, ששאל אותי ‘אתה התורם או המקבל?’. עניתי: ב”ה אני התורם. זה היה רגע של הארה. הרי בנאדם בשנייה יכול להפוך למי שזקוק לתרומה. בתי החולים מלאים באנשים אומללים שרק נאלצים לקחת. והנה, אני אדם בריא, שיכול לתת לאחר חיים. זו זכות עצומה בעיניי”. כשהגיע פיני לבית הרפואה לבדיקה נוספת הוא התעקש על העיקרון עליו ביקש להקפיד של “מתן בסתר” וביקש להימנע מפגישה עם הנתרמת בעלה ובני משפחתה, ובעזרת הצוות הרפואי הוא חומק החוצה דרך החניון האחורי

לאחר הבדיקה האחרונה נקבע זמן לניתוח וניתנו לו 3 תאריכים אפשריים. “היה לי קשה לבחור, אבל בסוף בהתייעצות עם הרב שלי הוא קבע לי את הזמן האחרון מתוך שלושת האפשרויות. בדיעבד ראיתי שזה יצא בדיוק בתאריך ששנה קודם לכן היה לי בו נס מעל דרך הטבע שקשור בהתנהלות מול הרשויות במדינה שבה אני משמש כשליח”.

פיני נזכר בעוד מקרה של השגחה פרטית מדהימה. תורמי כליה כידוע צריכים להקפיד על שתיה מספקת

קפה לפני יציאתו לבית הכנסת, אמו מספרת לו, כבדרך אגב על מכרת משפחה חולת דיאליזה שזקוקה מאוד להשתלה.

“הלב שלי התחיל לדפוק בפראות” משחזר פיני. “חשבתי לעצמי האם אימי גילתה משהו. אבל מיד הבנתי שהיא אמרה זאת בסתמיות והיא לא יודעת דבר. סתם עדכנה אותי בדרך אגב. הבנתי מיד שיש כאן השגחה שמיימת שמנסה להעביר לי איזה שהוא מסר. העברתי נושא בשיחה והמשכתי הלאה” מספר פיני בהתרגשות.

מאותו רגע פיני הפך לבלש. מכיוון שלא היה לו פרטים רבים מידי על מכרת המשפחה הזקוקה להשתלה, והוא גם לא רצה לשאול יותר מידי את אמו כדי שלא תחשוד, הוא החל לגשש עם מעט הפרטים שיש לו, כאשר הוא פונה ל”מתנת חיים” במטרה לקבל סיוע. כעבור כמה ימים שבו מארגון מתנת חיים אל פיני עם הפרטים המלאים.

במתנת חיים הסבירו לפיני כי מכרת משפחתו חולת הדיאליזה נמצאת במצב קשה והיא מחפשת תרומה באופן נואש. עוד הסבירו, כי החולה סובלת מבעיה נדירה שמקשה עליה מאוד לקבל את הדיאליזה באופן תקין והיא זקוקה להשתלה באופן דחוף עוד יותר מכל חולה דיאליזה אחר.

יום התרומה הגיע, וכמו בתיאור שפתחנו את הכתבה, פיני נוחת בארץ בדיסקרטיות במטרה לבצע את התרומה ולחזור חזרה לביתו בארץ שבו הוא משמש כשליח חב"ד

כמו שארגון מתנת חיים עושה מעת לעת, כדי שהוא לא יזוהה ע"י חבריו מכריו או מי מבני משפחתו. "קמתי מוקדם בבוקר, התפללתי שחרית בבית הכנסת באיכילוב, הרגשתי כמו בנעילה ביום כיפור, בשיא התרגשות והזיכון. אני מסביב חולים שמסתובבים בחוליים ואני יודע שאני היחיד שנמצא כאן למטרות אחרות. לקראת השעה 7 בבוקר הייתי אמור להיכנס לחדר ניתוח. הייתי צריך להשלים את הלימוד היומי שלי ואת התפילה, עשיתי חשבון שהניתוח אורך 4 שעות ויהיה לי מספיק זמן לקום למנחה ולהשלים את הסדר שלי. כמה נאיבי שהייתי".

בינתיים אשתו של פיני נוחתת בישראל וממהרת אף היא לבית הרפואה. פיני לובש את הבגדים של חדר הניתוח והוא נלקח בידי האחיות על מיטת-הגלגלים לאורך המסדרונות המרוצפים כשהוא מוקף בויליונות. במקביל גם הנתרמת נערכת לניתוח הגורלי שבה ישתילו בגופה את הכליה שבשעות הקרובות תנותק מגופו של פיני. התקרה דוהרת מול עיניו ורופאים בחלקים כחולים נעלמים משולי טווח ראייתו. באותו זמן הוא מזכיר את שמות יקיריו ולוחש תפילה. הוא מוכנס לחדר הניתוח. התכונה גבוהה. צפצופים נשמעים מכל עבר, ומכשירים ומסכים מהבהבים. פיני מחובר לעשרות מכשירים, צינוריות ומסכת החמצן מולבשת על פניו. לאורך כל השעות הארוכות של הניתוח, אשתי של פיני מסתגרת בחדר מרוחק. היא חוששת שבני משפחת הנתרמת, שבאותו זמן מנותחת בחדר ניתוח צמוד, יראו אותה ויזהו אותה, יושבת ומתפללת מתוך תהלים, כאשר היא מתמודדת עם הקושי הגדול שאין לה עם מי לחלוק את החוויה המורכבת.

פיני מועבר לשולחן הניתוחים, אור הניאון החזק כבר הודלק מעל גופו, והוא ממתין לניתוח כשהוא לבדו מוקף בויליונות של בית רפואה. באותו רגע, הוא פורץ בבכי מטלטל. פיני מתאר את הרגעים הללו בצמרמורות. "זה היה בכי מכבס ומטהר, משהו שכבר לא עשיתי 30 שנה. האחיות מסביב שנכנסו חשבו שזה בכי של פחד, אבל זה היה בכי של התרגשות מהזכות הגדולה וכל כך מיוחדת".

"מודה לך על הזכות לתרום"

"אני מתעורר בחדר התאוששות, ואני משוגע לגמרי. אני זוכר שצעקו לי, מבעד לערפילי התודעה שלי 'תלחץ על כפתור המורפיום'. היו לי כאבים לא נורמליים. אומרים

של מים. "אני לא הקפדתי על זה עד לתקופה האחרונה והייתי שותה הרבה מתוק" מספר פיני. "סבלתי מיובש לאורך תקופות ארוכות בחיי. תמיד הייתי מסתובב עם משחות וקרמים. ואז יום אחד מישהו ייעץ לי לשתות מים. כעבור תקופה ראיתי מהפך. כל היובש שלי נעלם. מאז נגמלתי לחלוטין מהמתוק ואני כיום שותה כמה ליטר מים ביום, בלי קשר לתרומת הכליה. בדיעבד זה היה עבורי סוג של הכנה. אני יודע שתורמים אחרים שתיית המים היא עול עבורם מאחר והם אינם רגילים לכך. אבל הקב"ה סידר לי במקרה הזה שהגעתי מוכן מבחינת הרגלי השתייה". פיני נזכר במקרה נוסף של השגחה פרטית, כאשר חודש לפני ניתוח ניגש אליו מכר והציע לו לנסוע יחד איתו לציון של הרבי מלובאוויטש בניו יורק, כאשר הוא מממן את כל הוצאות הנסיעה. "הרגשתי שהנסיעה הזו ממש הגיעה משמיים ערב הניתוח בכדי להתפלל באוהל הק' להצלחת העניין, ובאמת אחרי התפילה באוהל הייתה לי תחושה הרבה יותר טובה".

"כמו בתפילת נעילה"

יום התרומה הגיע, וכמו בתיאור שפתחנו את הכתבה, פיני נוחת בארץ בדיסקרטיות במטרה לבצע את התרומה ולהסתלק חזרה לביתו בארץ שבו הוא משמש כשליח חב"ד. בכל אותו הזמן פיני מתעקש שלא להזדהות מול הנתרמת בעלה ילדיה ומשפחתה המורחבת, שלא מתארים לעצמם, גם בחלומותיהם הפרועים ביותר, שמדובר במכר משפחתי. בעקבות התערבות של הרב הבר קיבל פיני אישור מיוחד להתאשפז בקומה נפרדת ובמחלקה אחרת - העיקר שלא יפגשו התורם את הנתרמת. "שמחתי מאוד לאחר שהרב הבר אמר לי שהנתרמת ומשפחתה חוו הקלה מכך שלא פגשו אותי, את התורם, מאחר והם לא יודעים אפילו כיצד להתחיל ולהודות על הנתנה הזו" מספר פיני. בשלב זה פיני ממשיך להתעקש לא לשתף אף אחד מלבד את רעייתו בהחלטה לתרום, אפילו לא את הוריו. "התייעצתי עם הרב שלי והוא הסביר לי שלטובתי עדיף לי לא לספר בשלב זה, בכדי שלא אלחץ מהדאגה שלהם. החלטתי שאני לא רוצה להכניס אותם לדאגות הרפואיות הללו" הוא מסביר.

באותו ערב שבו הוא מגיע לבית הרפואה, הוא סוגר את הווילון מאחורי מיטתו ומרים טלפון אל הרב הבר. פיני מבקש מהרב הבר לא לפרסם את שמו בעיתון לתפילה

לי שוב 'תלחץ על המורפיום'. אני רואה צלליות מולי ואני חש בלבול נוראי. הראש שלי מתפוצץ. לראשונה הבנתי מה חש אדם שמתעורר מהרדמה. אחרי שאני מבין מה קורה איתי אני שואל 'מה קורה עם המושלתל' ומישו משיב לי שהכל בסדר. אני נרגע, אחרי כמה דקות אני רואה מהחלון שקיעה. אני תופס את עצמי שעדיין לא למדתי את החת"ת והרמב"ם של אותו יום ולא השלמתי שחרית וגם לא מנחה. הבלבול הוא נוראי".

לאט-לאט פיני מתאושש ונלקח לחדר האשפוז. "ואז אני רואה את הרב הבר" הוא מתאר בהתרגשות. פיני מתאמץ להתרומם מעט מהמיטה ואומר לו "תודה רבה! אני מודה לך על שבזכותך זכיתי לעשות את הדבר הזה. בלעדיך זה לא היה קורה". פיני מודאג הוא שואל את הרב הבר 'מה עושים עם מנחה ומעריב'. "אני זוכר שהרב הבר אומר לי מיד 'אתה כעת פטור מהכל, רק שים מחר בבוקר תפילין ואתה פטור מהכל'. זה מאוד הרגיע אותי. קיבלתי חוברת מיוחדת ומתנה שמביאים לכל תורם ונתן לי כמה עצות מהניסיון הרב שיש לו". "עברתי לילה לא קל. למחרת אשתי חזרה הביתה להיות עם הילדים בשבת. נזכרתי שביום שישני אני צריך להתקשר להורים שלי להגיד 'גוט שאבעס' ואני לא יכול לעשות את זה ממספר ישראלי. זה היה מסובך אבל מצאתי פתרון. קיימתי שיחה קצרה, כי לא רציתי שהקול שלי יסגיר את מה שעובר עלי. להורים יש חיישנים רגישים". פיני חווה עדיין את כאבים קשים, אבל הידיעה על כך שתרומתו הצילה חיים מילאה אותו כוח. "היו לי כאבים נוראיים אבל אני זוכר שכששאלתי מה קורה עם המושלתל ואחת הרופאות אמרה לי שהיא כעת הייתה אצלה והיא יושבת על המיטה ומשוחחת עם ילדיה זה שימח אותי מאוד ונתן לי כוח".

"ביום שישני הגיע המתנדב ר' יואל פיינהנדר שמאוד תמך בי וחזק אותי" משחזר פיני שבילה את השבת כשהוא בודד וללא בני משפחה, מתמודד בעצמו עם ייסוריו והחלמתו. "ב-2 בלילה" מספר פיני, "אמרתי לעצמי תעשה סיבוב פעם ראשונה, תקום. אני תופס את עמוד האינפוזיה וגורר את עצמי לעבר המסדרון. אני מתחיל להתקדם ומרחוק אני רואה את אביה של הנתרמת צועד למולי, הוא לא זיהה אותי כי הייתי עם ביגוד של בית רפואה ומוסתר מאחורי עמוד האינפוזיה. הבנתי שאני חייב להסתיר את עצמי. אני מתעשת מיד, וכשאני ובכוחות אחרונים נמלט מיד לפינה נסתרת. מיד אמרתי לעצמי באופן חד משמעי: מפה אני לא יוצא עד מוצאי שבת". במוצאי שבת ארגון מתנת חיים מסדר מונית לאשתו של פיני שיורדת אליו לאחר ששהתה אצל בני משפחה, שאינם מתארים לעצמם כי פיני נמצא כעת בבית הרפואה איכילוב בתל אביב.

"ביום שני העבירו אותי לחדר סמוך לחדרה של הנתרמת. חששתי מאוד, ובמהלך היום התגנבתי לבקר אברך יקר בשם ר' יאיר קרייף שתרם גם הוא כלייה ונותר ביום ראשון. כיום אני אומר לעצמי שבזכות התרומה הזו זכיתי בחברים חדשים וזכיתי להכיר אנשים מדהימים. לא יצאתי מהחדר שלו כל אותו יום". "ביום שלישי בבוקר, הודעתי לצוות בית הרפואה שאני עוזב" מספר פיני. "נאמר לי שאסור לי עדיין לחזור לביתי בחו"ל והזמנתי לי חדר במלון קטן בירושלים. במהלך סוף השבוע הרגשתי צורך לספר להורים שלי התייעצתי עם הרב שלי והוא תמך בכיוון הזה. ידעתי שאני לא מבקש לקושש מהם רחמים, להפך, אני רוצה לעשות להם נחת. ידעתי שהם יהיו גאים במעשה הזה" מספר פיני.

פיני מתקשר להורים שלו ומספר להם שהוא הגיע לישראל לסידור קצר, ומאחר והתפנה לו זמן, הוא יכול להיפגש איתם במלון. בשעות ערב מגיעים הוריו למפגש. זה היה הפעם הראשונה שפיני הסיר את בגדי בית הרפואה והתלבש רגיל. פיני מתיישב מול הוריו בלובי של המלון, וחושף בפניהם את הקלפים: "אני רוצה לספר לכם משהו" הוא אומר להם. "האמת שאני כאן בארץ כבר שבוע, והאמת היא שהייתי מאושפז עד עכשיו" הוא מפרט להוריו הנדהמים ומוסיף "תרמתי כליה".

אמו של פיני קופצת מיד ממקומה. היא מקשרת את התרומה לאותה מכרת משפחה שהיא סיפרה לפיני על כך שהיא זקוקה לתרומת כליה רק לפני תקופה קצרה, ומיד מתחילה לבכות. "אבא שלי היה בהלם מוחלט, אני זוכר שהוא מלמל בתדהמה 'מסירות נפש'. התגובה שלהם היממה אותי. הייתי בטוח שאולי אני מעט אנזף, למה לא אמרתי, למה לא התייעצתי והופתעתי לטובה. אני חושב כיום שדווקא ברגע כזה אפשר לבחון מי האדם. האם הוא חושב רק על עצמו, מה סיפרו לו, ומה לא סיפרו לו, או שהוא מתרשם מהנתינה ובאמת אוהב את ילדיו ולא קודם את עצמו".

במוצאי שבת הוריו כתבו לו מכתב נרגש שממנו נביא רק כמה שורות: "נביע רחשנו לבנו על נפלאות מעשיך אשר הגדלת עשות, במסירת נפש להצלת נפש יציר כפיו של הקב"ה. זכינו והב"ה העניק לנו מתנה כה נשגבה מבינת אנוש, נשמה גבוהה וטהורה אשר כל כולו למען הזולת בהצנע לכת".

פיני מתאושש כיום והוא מלא סיפוק מהתרומה שתרם. "מידי פעם כשאני נתקף כאב, אני מיד נזכר שיש מישהו שעכשיו צוחק, מחייך, מנקה לפסח וחי את חייו כמו שמגיע לכל אחד" מסכם פיני בהתרגשות. "זה נותן לי כוח עצום ומגרש מיד את הכאב. אם יש משהו שמצדיק את הכל, זה הידיעה שנתתי למישהו מתנת חיים"

”ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו” ...

”בשבת פרשת תרומה נאספנו כל התורמים לשבת מרוממת במלון רמדה בירושלים. אי אפשר למנות רגעי שיא בשבת כזו, שכולו היה מרומם ומלכד. האחדות ששרתה בין כל חלקי הציבור, חרדים וחילונים, דתיים וחסידיים, מכל שדרות הציבור, כולם שותפים לעשייה המדהימה של מתנת חיים. יצאתי מהשבת עם ההכרה הברורה שהחזון - החלום של הרב ישעיהו הבר, למגר את התור להשתלת כליה הוא אכן אפשרי, ועלינו רק להרתם ולפרסם את הבשורה הענקית שלו.”

(רשמים של אחד מתורמי הכליה משבת איחוד של תורמי הכליה מהשנה האחרונה. פרשת תרומה תשע"ז)

אינך יכול לתרום כליה? עזור לנו להגיע לאדם שכן יכול!

הפקדה בחשבון הבנק:

בנק מרכנתיל - 17
סניף כנפי נשרים מספר סניף 661
חשבון מספר - 62951787
על שם: "מתנת חיים"

משלוח צ'ק בדואר לכתובת:

עבור מתנת חיים
כנפי נשרים 15 בנין התאומים
גבעת שאול
ירושלים

בטלפון: 02-500-0755
בפקס: 072-255-5757
matnatc@gmail.com

לתרומה מקוונת
מאובטחת:
www.kilya.org.il

סרוק את הקוד כדי לבצע תרומה
בטוחה בכרטיס אשראי

כל התרומות מוכרות לצורך החזרי מס

מתנת חיים

מתנדבים למען השתלת כליה

מיסודו של הרב ישעיהו הבר

